

Godišnji skup Hrvatskog etnološkog društva 2020 Etnografska istraživanja na tržištu

Croatian Ethnological Society Annual Conference 2020
Ethnography in the Market

Zagreb, 4. – 5. 11. 2020.

hrvatsko etnološko društvo
croatian ethnological society

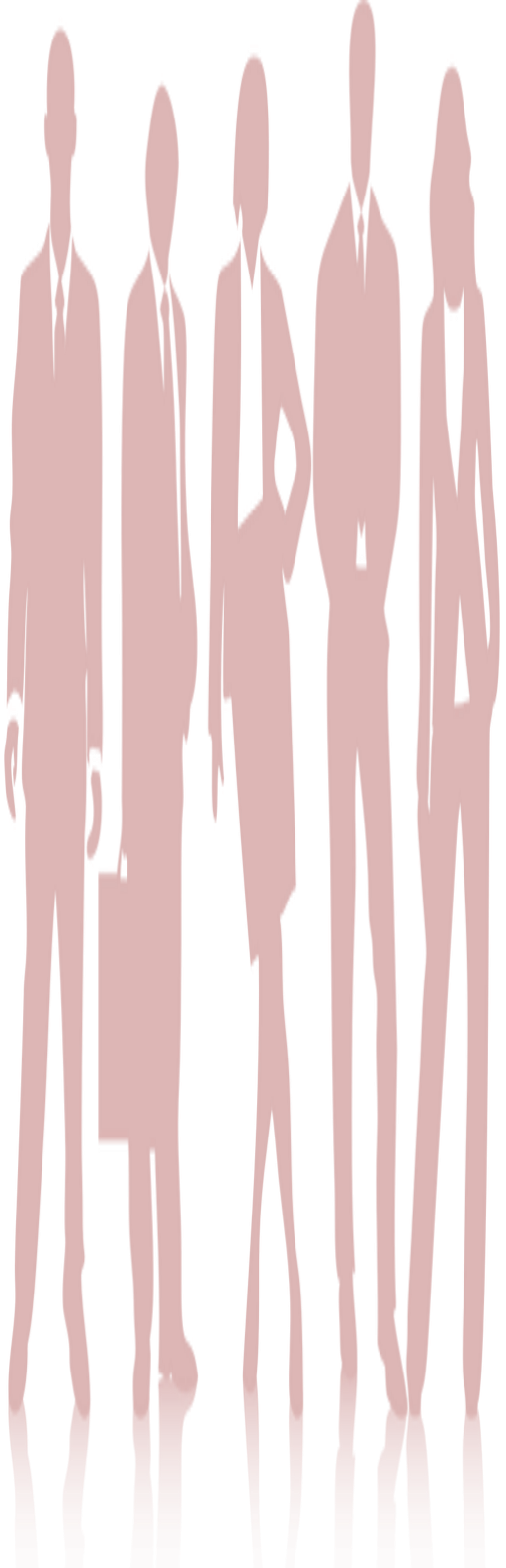
Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Department of Ethnology and Cultural Anthropology
Faculty of Humanities and Social Sciences
University of Zagreb

"Moj je posao da shvatim što ljude šaklja, što ih raduje i frustrira i da te spoznaje koristim za oblikovanje tehnoloških inovacija sljedeće generacije. Udobno sam smještena na raskrižju kulturnih praksi i usvajanja tehnologije", riječi su Genevieve Bell (WeAreTheCity 2017), kulturne antropologinje i voditeljice Intelovog tima za istraživanje interakcija i iskustava korisnika. Razumijevanje svakodnevnih praksi ljudi, njihovih potreba, vrijednosti i ograničenja jedna je od ključnih karika u kreiranju i razvoju inovativnih i održivih tehnologija, kvalitetnih usluga i proizvoda te poticajnih radnih i poslovnih sredina. Tu nastupaju specifična kulturnoantropološka znanja sa svojim etnografskim istraživanjima, o čemu svjedoči ne samo Intel, već i Microsoft, IBM, Xerox, Google, General Motors, Adidas, Lego i mnogi drugi koji su zaposlili ili angažirali kulturne antropologe u području istraživanja svoje poslovne i digitalne strategije, razvoja proizvoda i usluga, tehnoloških inovacija, marketinga, organizacijske kulture, društvene odgovornosti.

Ovakva istraživačka znanja i potencijali kulturne antropologije nisu u Hrvatskoj dostatno prepoznati. Istodobno, izvanakademska primjena kulturno-antropoloških znanja i vještina prepoznatljivija je u inicijativama civilnog društva te u području javnog

"My job is to make sense of what makes people tick, what delights and frustrates them, and to use those insights to help shape next generation technology innovations. I sit happily at the intersection of cultural practices and technology adoption", said Genevieve Bell (WeAreTheCity 2017), anthropologist and former director of the User Experience Research group at Intel Corporation. Understanding everyday practices of people, their needs, values and limitations is one of the key elements in creating and developing innovative and sustainable technologies, quality products and services, as well as inspiring work and business environments. This is where specific anthropological knowledge and ethnographic research come into play, as pointed out not only by Intel, but also by Microsoft, IBM, Xerox, Google, General Motors, Adidas, Lego and many other companies that hire anthropologists to do research of their business and digital strategies, product and service development, technological innovations, marketing, organization cultures and social responsibility. This type of knowledge and potential of cultural anthropology have not been sufficiently acknowledged in Croatia.

The aim of the *Croatian Ethnological Society Annual Conference 2020: Ethnography in the Market* is to

sektora, premda ni ove sprege nisu dovoljno razvijene ni iskorištene.

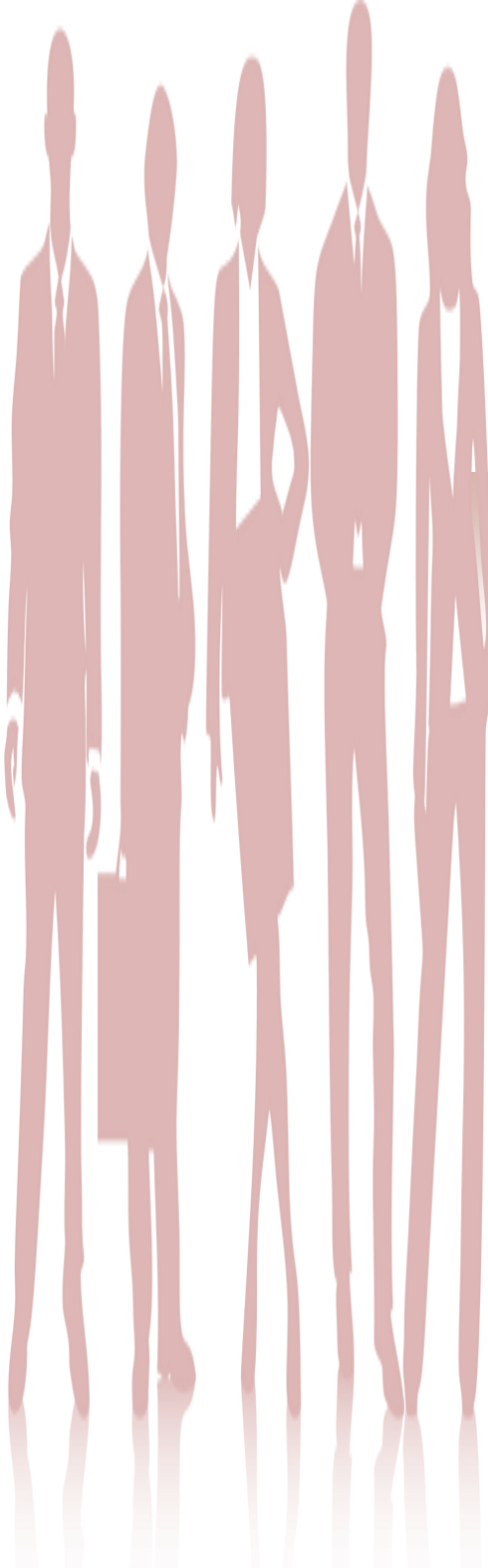
Godišnji skup Hrvatskog etnološkog društva 2020: Etnografska istraživanja na tržištu zamišljen je kao razmjena ideja, znanja i iskustava iz područja primjene etnografskih istraživanja te kulturnoantropoloških znanja u analizi i rješavanju praktičnih problema u različitim neakademske sektorima i društvu. Skupom se namjeravaju identificirati i potaknuti mogućnosti budućih kolaboracija između znanosti i prakse te osnažiti veze akademske zajednice s gospodarstvom i društvom.

Primjena kulturnoantropoloških znanja te etnografskih i drugih kvalitativnih istraživačkih metoda nudi specifične uvide u sociokulturne dinamike i aktualne poduzetničke i društvene potrebe te time potiče stabilnost ili pak poziva na promjene, inicirajući izravno djelovanje i definirajući politike upravljanja. U okviru skupa fokusiramo se na dobre prakse korištenja specifičnih kulturnoantropoloških znanja i vještina u neakademske područjima, kao što su poslovni, proizvodni i uslužni, ali i civilni te javni sektor. Kako bismo potaknuli što kvalitetniju razmjenu znanja i iskustava između akademije i navedenih sektora, posebno smo zainteresirani za prezentacije konkretnih kolaborativnih projekata u kojima su primijenjena etnografska i druga kvalitativna istraživanja, kao i za kritička promišljanja uključenosti kulturnih antropologa u takvim projektima. Pritom nas naročito zanimaju prednosti i nedostaci primjene kvalitativnih metoda u tim projektima te prednosti i nedostaci poslovnih i društvenih projekata na koje je uputila primjena kvalitativnih metoda.

Programski i organizacijski odbor

exchange ideas, knowledge and experiences in applying ethnographic research and anthropological knowledge to analyse and solve practical issues in different non-academic fields and in the society. The Conference focus is on good practices of using specific anthropological knowledge and skills in non-academic fields, such as business, production and services, but also in civil and public sectors. We are especially interested in concrete collaborative projects that apply ethnographic and other qualitative research, as well as in critical reflections on engaging cultural anthropologists in such projects. More specifically, we are looking into the advantages and disadvantages of applying qualitative methods within those projects and the advantages and disadvantages of business and social projects highlighted by the application of qualitative methods.

Program and organising committee

PROGRAM SKUPA / CONFERENCE PROGRAM

4. studenoga 2020. godine / 4 November 2020

9:30 – 9:45

Otvaranje i uvod u skup / Conference opening and introductory remarks

Tibor Komar: Dobrodošlica / Welcome

Marijana Belaj: Etnografska istraživanja na tržištu kao odgovor na "antro-šok": transferi znanja i karijerne mogućnosti / Ethnography in the Market as an Answer to "Anthro Shock": Knowledge Transfers and Career Opportunities

9:45 – 10:45

Plenarno izlaganje 1 / Keynote lecture 1:

Dan Podjed: Hod po rubu između znanosti i prakse / Walking the Line between Science and Practice

10:45 – 11:45

Plenarno izlaganje 2 / Keynote lecture 2:

Jasna Čapo: Etnologija/kulturna antropologija i javna sfera u Hrvatskoj: od kritike kulture do aktivističkog angažmana / Ethnology/Cultural Anthropology and the Public Sphere in Croatia: From Cultural Critique to Activist Engagement

11:45 – 12:00

Stanka / Break

12:00 – 13:30

Session 1 (in English): Outreaches, potentials and pitfalls / Sesija 1 (na engleskom): Dosezi, potencijali i zamke

Convenor / Moderatorica: Sanja Potkonjak

12:00 – 12:15

Håkan Jönsson: Educating for Impact: Learnings from a Master Programme in Applied Cultural Analysis / Obrazovanje za utjecaj: pouke iz Diplomskog studija Primijenjene kulturne analize

12:15 – 12:30

Kirsti Mathiesen Hjemdahl: Closing Gaps: Ethnography in the Market / Premošćivanje jaza: etnografska istraživanja na tržištu

12:30 – 12:45

Mladen Mrvelj: Ethnographic Research between Australian Legal System, Mining Industry Regulations and Quality of Life in Aboriginal Communities / Etnografska istraživanja u okvirima australskog pravnog sustava, regulative rudarske industrije i nevladinih organizacija te kvalitete života u aboridžinskim zajednicama

12:45 – 13:00

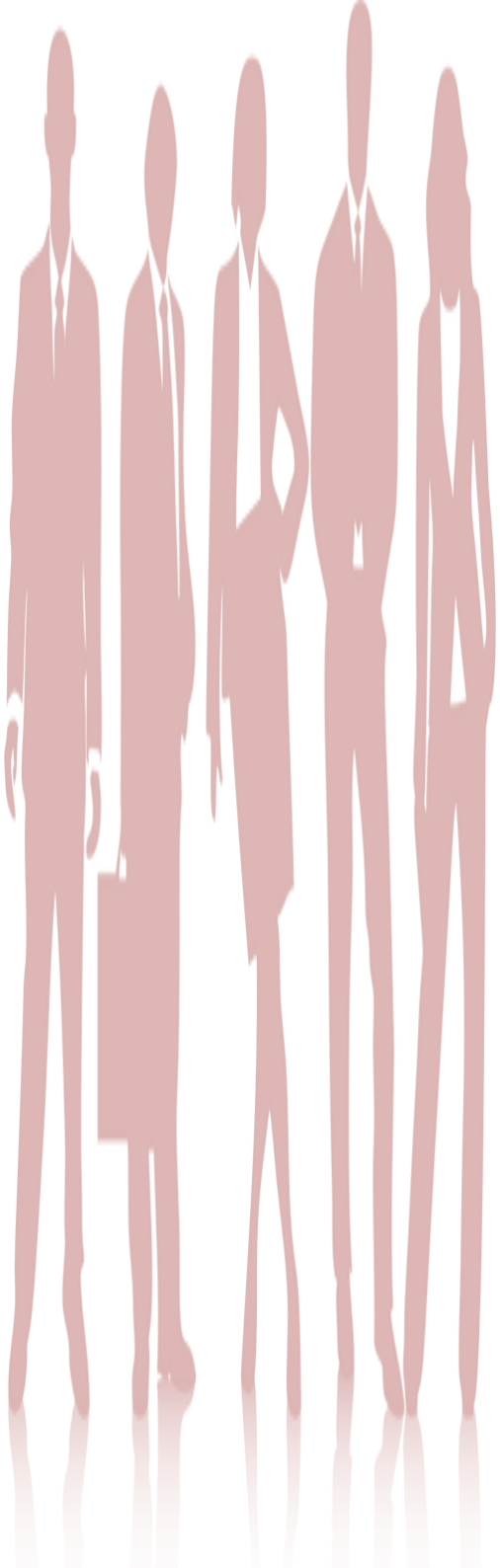
Özgür Dirim Özkan: Qualitative Research after COVID-19: Epistemological Questions and Practical Implications / Kvalitativna istraživanja nakon pandemije bolesti COVID-19: epistemološka pitanja i praktične implikacije

13:00 – 13:30

Discussion / Rasprava

13:30 – 14:30

Stanka / Break

14:30 – 16:00

Sesija 2: Razvoj poslovanja / Session 2: Business development

Moderatorica / Convenor: Tihana Rubić

14:30 – 14:45

Marina Škrabalo: Tri dekade nakon diplome: etnološka disciplina kao aktivistička i konzultantska oprema / Three Decades After Graduation: Ethnology as Equipment for Activism and Consulting

14:45 – 15:00

Antun Krljan: Pozicija istraživača i prostor za antropologiju u korporativnom svijetu na primjeru Erste banke / Position of the Researcher and Space for Anthropology in the Corporate World: The Example of Erste Bank

15:00 – 15:15

Sara Morić: Antropološke metode u svijetu marketinga / Anthropological Methods in the World of Marketing

15:15 – 15:30

Marko Škrobo: Primjena antropoloških istraživačkih metoda u poduzetništvu i kreiranju inovativnih proizvoda i usluga / Applying Anthropological Research Methods in Entrepreneurship and Creation of Innovative Products and Services

15:30 – 16:00

Rasprava / Discussion

16:00 – 16:15

Stanka / Break

16:15 – 17:45

Sesija 3: Kvaliteta života u gradu / Session 3: City life quality

Moderatorica / Convenor: Valentina Gulin Zrnić

16:15 – 16:30

Laura Korčulanin: Design Anthropology as Impact-Oriented Practice / Antropologija dizajna kao praksa usmjerenja na utjecaj (in English / na engleskom)

16:30 – 16:45

Magdalena Janžić: Adaptacija na klimatske promjene i urbani dizajn: studija lisabonskih parkova iz perspektive stvaranja mjesta / Adaptation to Climate Change and Urban Design: A Study of Lisbon Parks from the *Placemaking* Perspective

16:45 – 17:00

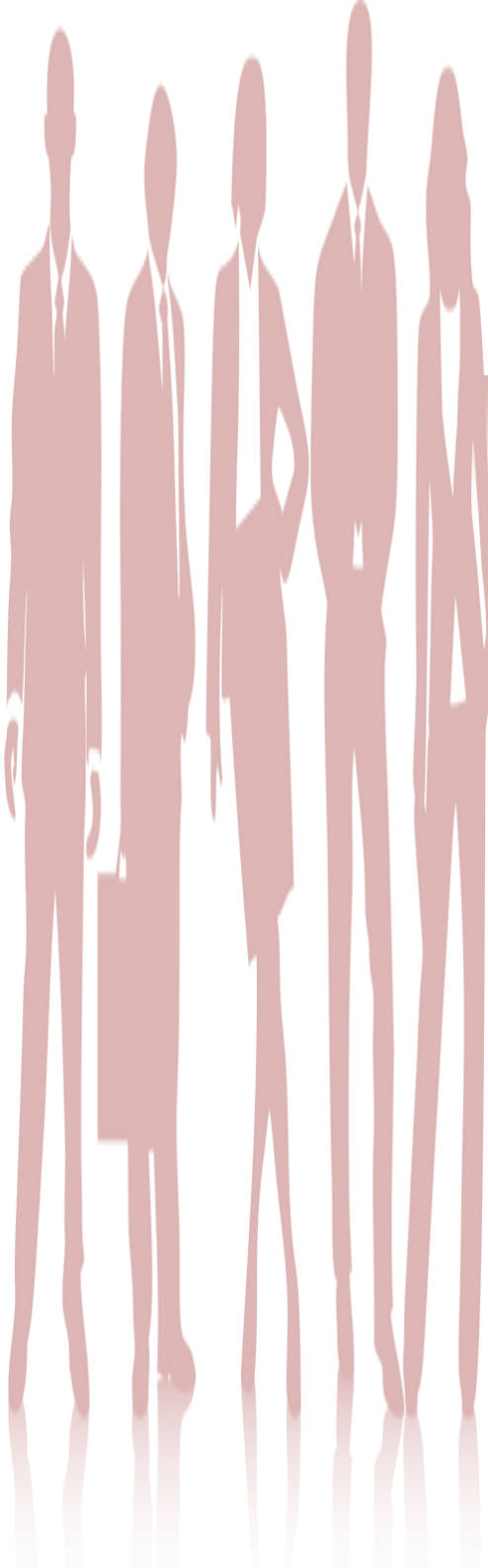
Rene Lisac: Cjelovito planiranje prostora: projekti "Akupunktura grada" i "Zagreb za mene" / Integrated Urban Planning: Projects "City Acupuncture" and "Zagreb for Me"

17:00 – 17:15

Nevena Škrbić Alempijević i Robert Doričić: Zdravlje, ekologija i kvaliteta života iz kulturnoantropološke perspektive: studija slučaja Bakar / Health, Ecology and Quality of Life from the Perspective of Cultural Anthropology: The Case Study of Bakar

17:15 – 17:45

Rasprava / Discussion

5. studenoga 2020. godine / 5 November 2020

9:00 – 9:10

Tihana Rubić: Uvodna riječ / Introductory remarks

9:10 – 10:10

Plenarno izlaganje 1 / Keynote lecture 3:

Svanibor Pettan: Izvanakademska primjena znanstvenih spoznaja i vještina: iskustva primijenjene etnomuzikologije / Application of Scientific Knowledge and Skills Outside of Academia: Experiences from Applied Ethnomusicology

10:10 – 10:15

Stanka / Break

10:15 – 11:45

Sesija 4: Razvoj zajednica / Session 4: Community development

Moderatorica / Convenor: Nevena Škrbić Alempijević

10:15 – 10:30

Ana Tomičić: Osnaživanje građana u ne(o)liberalno doba: antropološka građanska znanost u teoriji i praksi / Empowering Citizens in the Age of (Neo)Liberalism: Anthropological Citizen Science in Theory and Practice

10:30 – 10:45

Dijana Šabić: Strateški razvoj (bez) zajednice: o važnosti sudjelovanja etnologa i antropologa u izradi razvojnih planova / Strategic Development of/without a Community: On the Importance of Ethnologists and Anthropologists' Participation in Designing Development Plans

10:45 – 11:00

Andrea Kovač: Korištenje etnografskih metoda u organizacijama civilnog društva u svrhu istraživanja potreba u lokalnim zajednicama / Using Ethnographic Methods in Civil Society Organizations' Research of Local Community Needs

11:00 – 11:15

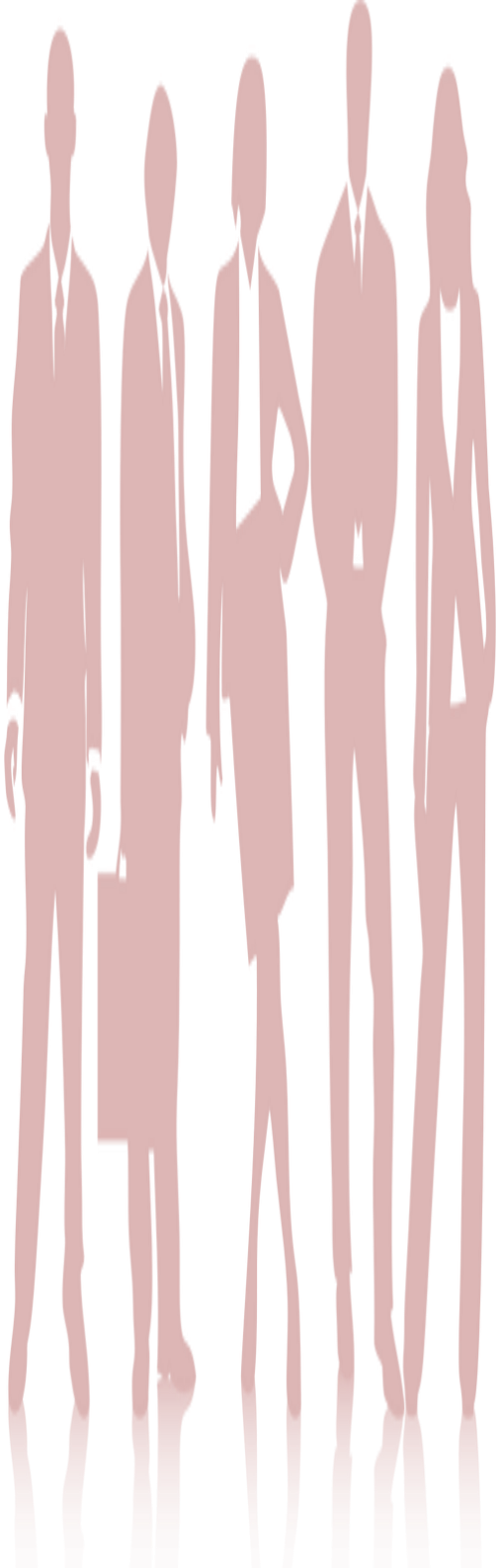
Tomislav Augustinčić: Kulturnoantropološki rad u civilnom društvu: studija slučaja (de)konstrukcije, pregovaranja, prevođenja i subverzije u korist zajednice / Cultural-Anthropological Work in Civil Society: The Case Study of (De)Construction, Negotiation, Translation and Subversion in Favor of the Community

11:15 – 11:45

Rasprava / Discussion

11:45 – 12:00

Stanka / Break

12:00 – 13:30

Sesija 5: Turizam i proizvodnja baštine / Session 5: Tourism and heritage production

Moderatorica / Convenor: Sanja Lončar

12:00 – 12:15

Daniela Angelina Jelinčić i Sanja Tišma: Mi o vuku, a on u malu barku / The Story of a Wolf and a Boat

12:15 – 12:30

Katja Hrobat Virloget: Mitski park između etnologije, turizma i različitih "stvaranja svjetova" / Mythical Park Between Ethnology, Tourism and Different "Worldmakings"

12:30 – 12:45

Dragana Lucija Ratković Aydemir i Melita Trbušić: Baštinski *storytelling* lokalne zajednice: od fenomena preko terena do – muzeja / Local Community Heritage Storytelling: From the Phenomenon Over the Field to – the Museum

12:45 – 13:00

Valentina Dačnik: Primijenjeni rad struke na tržištu baštinske produkcije – kulturno-umjetnički amaterizam / The Discipline's Applied Work in the Market of Heritage Production – Cultural-Artistic Amateurism

13:00 – 13:30

Rasprava / Discussion

13:30 – 13:45

Zaključci i zatvaranje skupa / Conference closing remarks

SAŽECI I SUDIONICI

→ Otvaranje i uvod u skup

Tibor Komar

pročelnik Odsjeka za etologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Kontakt: tkomar@ffzg.hr

***

Marijana Belaj

predsjednica Hrvatskog etnološkog društva, red. prof. na Odsjeku za etologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Kontakt: mbelaj@ffzg.hr

Etnografska istraživanja na tržištu kao odgovor na "antro-šok": transferi znanja i karijerne mogućnosti

U kojoj su mjeri i u kojim izvanakademskektorima u Hrvatskoj prepoznati dosezi i korisnost primjene kulturnoantropoloških znanja i njezinih kvalitativnih (etnografskih) istraživanja? Na ovom je temeljnom pitanju, te na rezultatima istraživanja o radnim karijerama alumna etnologije i kulturne antropologije i potreba tržišta rada u Hrvatskoj u razdoblju od 12 godina, kao i na nekim drugim istraživanjima, oblikovana ideja, smjernice i ciljevi međunarodnog *Godišnjeg skupa Hrvatskog etnološkog društva 2020 godine: Etnografska istraživanja na tržištu*.

→ Plenarna predavanja

Dan Podjed

Institut za slovensku etnologiju, Istraživački centar Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, Ljubljana

Hod po rubu između znanosti i prakse

Pandemija COVID-19 nije samo društvena nesreća i uzrok ekonomske krize, već je i prilika za društveni preporod, a time i razvoj antropologije kao znanosti. Predavanje donosi prikaz mogućnosti primjene antropološkog znanja izvan akademskih okvira sugerirajući kako znanstvena disciplina može odgovoriti izazovima suvremenog društva stvarajući pritom nova znanja, proizvode i rješenja u skladu s potrebama ljudi.

U radu su predstavljene tri strategije koje doprinose razvoju antropologije i pokazuju njezinu primijenjenu vrijednost. Prva strategija je metodološka obnova koja je nužna za opstanak discipline izvan akademskih institucija. Etnografija kao temeljni antropološki metodološki pristup često je na udaru kritika u poslovnom i razvojnem kontekstu, i to posebice zbog dugotrajnog istraživačkog procesa. Stoga se postavlja pitanje može li se etnografija nadograditi i obogatiti inovativnim pristupima, poput daljinskog istraživanja ili računalno analiziranih tzv. „velikih podataka“, pritom bez zamagljivanja i umanjivanja kvalitete dubinskih istraživanja i prikupljanja „bogatih podataka“ s terena.

Druga strategija jest preoblikovanje javne slike antropologije kao primijenjene znanosti, a ne samo akademske discipline. Autorova teza je nužnost razvoja aktivnosti u području podizanja javne svijesti i promocije antropoloških dostignuća, kao signala pozitivnih utjecaja znanosti na društvo, gospodarstvo i okoliš. Takvi međunarodno koordinirani projekti i akcije mijenjaju stereotipno mišljenje o antropologiji kao pretežno „beskorisnoj akademskoj disciplini“ isključivo usmjerenoj na „egzotična plemena“ i „historijske etnografske podatke“.

Treća strategija transformacije antropologije jest sudjelovanje u međusektorskim i transdisciplinarnim projektima i aktivnostima. Pritom je potrebno naglasiti kako antropolozi nisu marginalni promatrači i dobavljači kontekstualnih podataka o ljudima i društvu, nego kreatori vodećih ideja. Tada antropologija više nije samo dodatak istraživačkih i razvojnih projekata, nego pokretačka snaga za razvoj etnografski utemeljenih usluga i proizvoda za dobrobit zajednica u cjelini.

Opisane tri strategije prikazat će se kroz primjere različitih projekata u kojim je autor sudjelovao ili kreirao nove istraživačke smjernice. Kroz njih će se istaknuti mogućnosti, ali i prepreke s kojima se i dalje susrećemo unutar i izvan akademske zajednice. Hod po rubu između znanosti i prakse jest izazov, ali i nužnost, te jedinstveni smjer u razvoju inovativnih područja istraživanja, kao i u otvaranju radnih mjesta za dolazeće generacije antropologinja i antropologa.

Dan Podjed primijenjeni je antropolog iz Slovenije koji je svoju karijeru posvetio razvoju humanih i održivih usluga, proizvoda i rješenja. Istraživač je u Institutu za slovensku etnologiju pri Istraživačkom centru Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, savjetnik na Institutu za inovacije i razvoj Sveučilišta u Ljubljani te docent na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani. Vodio je mnoge primijenjene i interdisciplinarne projekte (DriveGreen, Nevidljivi život otpada itd.) te je sudjelovao u razvoju nekoliko informatičkih rješenja koja se temelje na etnografiji. Glavna područja istraživačkog interesa uključuju interakciju čovjeka i tehnologije, održive životne stilove, altruizam i volonterstvo. Dan Podjed bio je predsjednik Mreže primijenjene antropologije u okviru EASA-e od njezinog početka 2010. do 2018. te nastavlja djelovati kao jedan od njezinih izvršnih savjetnika. 2013. godine pokrenuo je međunarodni simpozij *Zašto svijet treba antropologe* te bio njegov suorganizator od 2013. do 2018. Kontakt: dan.podjed@zrc-sazu.si

***

Jasna Čapo

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

Etnologija/kulturna antropologija i javna sfera u Hrvatskoj: od kritike kulture do aktivističkog angažmana

U sociokulturnoj antropologiji engleskoga govornoga područja raspravlja se već više od pola stoljeća treba li disciplina biti prisutnija u javnosti ili ne, a ako da, koji je najprimjereniji način. Od početka rasprave o procesima proizvodnje znanja u 1980-ima, antropolozi se zalažu da njihova disciplina postane "kritička etnografija" ili "kritička analiza kulture". Nešto kasnije je denuncirana "lažna neutralnost" antropologije, a N. Scheper-Hughes se zalagala za "osobno angažiranu i politički osviještenu etnografiju". Premda nema konsenzusa oko toga koji je tip angažmana najprimjereniji (u rasponu od kritike do aktivizma), antropolozi se uglavnom slažu da je antropološko znanje, već činjenicom antropologiji inherentne kulturne kritike, angažirano znanje te kao takvo relevantno i izvan akademske zajednice. Oslanjajući se na svoj netom objavljeni rad ("Engaged Anthropology and Public Presence: Meandrings of Croatian Ethnology and Cultural Anthropology", u: Jan Hinrichsen et al. ur. *Diversities. Theories & Practices. Festschrift for Reinhard Johler*, 2020) dat ću prikaz praksi angažirane etnologije i kulturne antropologije u Hrvatskoj. S ishodištem u pretpostavci da je angažman sadržan već u izboru teme iz društvenoga i kulturnoga života koja se proučava, razmotrit ću tri okvirna načina razumijevanja angažmana domaćih znanstvenika u javnosti: kao kritičkih analitičara kulture, kao primijenjenih etnologa/antropologa te kao aktivista.

Jasna Čapo je znanstvena savjetnica u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Suradnica je na novopokrenutom slovensko-hrvatskom bilateralnom projektu Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS) i Hrvatske zaklade za znanost *Urban Futures: Imagining and Activating Possibilities in Unsettled Times*. Kontakt: capo@ief.hr

***

Svanibor Pettan

Odsjek za muzikologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Ljubljani

Izvanakademska primjena znanstvenih spoznaja i vještina: iskustva primijenjene etnomuzikologije

Primijenjenu smo etnomuzikologiju definirali kao pristup vođen načelima društvene odgovornosti, koji uobičajeni akademski cilj proširivanja i produbljivanja znanja i razumijevanja nadograđuje rješavanjem konkretnih problema te djelatnošću i unutar i izvan tipičnih akademskih situacija. Još u prethodnim desetljećima bilo je potrebno objašnjavati zašto uopće znanstvenu kontemplaciju s mogućnošću širokog prosuđivanja koristiti pri angažiranom bavljenju problemima koji nerijetko, barem naizgled, zahtijevaju pojednostavljene i učinkovite odgovore. Zbornik u tisku s naslovom *Transforming Ethnomusicology*, koji je rezultat prvog konferencijskog povezivanja vodećih svjetskih udruženja u struci (ICTM i SEM), svjedoči o značajnoj promjeni svjetonazora unutar etnomuzikologije i nudi višeznačne odgovore na temeljna pitanja naše odgovornosti i mogućnosti djelovanja u svijetu izvan "akademskeg tornja", bremenitom sve brojnijim izazovima. Ovo plenarno predavanje slijedom teorijskih i metodoloških odrednica predstavlja izbor raznovrsnih i poučnih projekata na području primijenjene etnomuzikologije u raznim dijelovima svijeta. Predavač pritom nudi kritički osvrt i na vlastita iskustva primjene etnomuzikoloških znanja, razumijevanja i vještina, s naglaskom na terenskim i pedagoškim situacijama. Kao studijsko područje, koje je etnologiji i kulturnoj antropologiji blisko u povijesnom, teorijskom i metodološkom smislu, (primijenjena) etnomuzikologija zasigurno ima potencijal da obogati tematski okvir ovogodišnjeg skupa Hrvatskog etnološkog društva.

Svanibor Pettan je profesor etnomuzikoloških predmeta i voditelj Katedre za etnomuzikologiju na Sveučilištu u Ljubljani, potpredsjednik je Međunarodnog savjeta za tradicijsku glazbu (ICTM) i voditelj Studijske skupine ICTM Glazba i manjine. Zajedno s Jeffom Toddom Titonom je uredio Oxfordov priručnik za primijenjenu etnomuzikologiju u tri knjige (2019). Njegov najnoviji članak predstavlja deset istraživačkih modela za studij glazbi manjina. Kontakt: svanibor.pettan@guest.arnes.si

→ Sesija 1: Dosezi, potencijali i zamke

Håkan Jönsson

Sveučilište u Lundu

Obrazovanje za utjecaj: pouke iz Diplomskog studija Primijenjene kulturne analize

Obrazovanje u humanistici često je izloženo kritikama zbog ograničenog dosega izvan akademske zajednice i kulturnog sektora. Sadržaj i pristup obrazovnih programa koji se temelje na kulturnoj teoriji i kritičkom mišljenju zasigurno su korisni na mnogim razinama društva. Međutim, tradicionalni obrazovni programi u humanistici rijetko se bave alatima i metodama primjene znanja stečenog izvan akademske zajednice. Zajedničkim naporom etnologa sa sveučilišta u Lundu (Švedska) i Kopenhagenu (Danska) razvijen je dvogodišnji diplomski program primijenjene kulturne analize koji se provodi već više od deset godina. Cilj je ovog izlaganja predstaviti pozadinu razvoja obrazovanja u području primijenjene kulturne analize te kritički raspraviti potencijal i zamke primijenjenog pristupa. Raspravljat će se o selekciji i upisu vanjskih klijenata, etičkim aspektima, sinergiji i mogućim sukobima između primijenjenih i istraživačkih projekata. Ilustrirano primjerima studentskih projekata, ovo izlaganje dat će pregled tekućih i potencijalnih budućih učinaka primijenjenog pristupa u kontekstu europske etnologije.

Håkan Jönsson profesor je europske etnologije i viši predavač tehnologije hrane i prehrane na Sveučilištu u Lundu (Švedska). Bavi se istraživanjem hrane, kulture i potrošnje, često u okviru interdisciplinarnih projekata koji uključuju javne i privatne aktere izvan akademskog konteksta. Sudjelovao je na nekoliko projekata iz područja primijenjene kulturne analize koji su obuhvaćali razvoj koncepta hrane, regionalno predviđanje i gastronomski turizam. Trenutno sudjeluje na istraživačkom projektu *Trgovina kao mjesto susreta*, zatim na Obzor 2020 projektu *NextFOOD – Obrazovanje nove generacije profesionalaca u poljoprivredno-prehrambenom sustavu* te na razvojnom projektu *SBFOODINNO*. Dopredsjednik je SIEF-ove radne skupine Istraživanje hrane. Kontakt: hakan.jonsson@food.lth.se

***

Kirsti Mathiesen Hjemdahl

Cultiva, Kristiansand

Premošćivanje jaza: etnografska istraživanja na tržištu

U očekivanju obrane moje doktorske disertacije o nordijskim tematskim parkovima 2003. godine, suočila sam se s mogućnošću primjene mojih akademskih vještina izvan sveučilišta. "Može li se vaša retrospektivna akademska analiza preobraziti u razvoj poslovanja usmjerenog prema budućnosti?" To pitanje postavio mi je ravnatelj tematskog parka koji je smatrao da mu etnografska analiza u mojoj disertaciji daje nova ključna znanja. Tada je postojao prilično veliki jaz između etnografije i tržišta (Hjemdahl, 2005).

Sada, gotovo dvadeset godina poslije, etnografski pristup zaziva se u poljima inovacija, razvoja tehnologija, zaštite okoliša, zdravlja i socijalne skrbi. Bez obzira na to radi li se o tržištima ili pozivima u kontekstu misija za velike društvene promjene, jasno je da je sposobnost razumijevanja praksi i djelovanja od ključne važnosti. Ovo je moj glavni doprinos iz etnografske perspektive. Tijekom godina razvili su se i zanimljivi odnosi između analogne i digitalne etnografije.

U ovoj prezentaciji želim naglasiti tri različita konteksta u kojima, držim, postoji jaz između potencijala etnografije i različitih tržišta koji treba nadvladati:

- 1) konkretne primjere iz istraživačkog projekta tematskog parka, usmjerenog na korisnika, u kojem se analogna etnografija susreće s analizom temeljenom na podacima,
- 2) promišljanja o značaju etnografije u strateškim istraživačkim projektima i pozivima usmjerenima na misije,
- 3) ulogu etnografskog znanja u takozvanoj "katalitičkoj filantropiji".

Kirsti Mathiesen Hjemdahl etnologinja je s doktoratom Sveučilišta u Bergenu u Norveškoj. Od sredine 2000. bila je voditeljica odjela u regionalnom istraživačkom institutu na jugu Norveške, Agderforskning AS. Većina njihovih projekata takozvani su projekti usmjereni na korisnike, s partnerima unutar i izvan akademske zajednice. 2019. godine, dok je bila voditeljica odjela za inovacije Norveškog istraživačkog centra NORCE AS i profesorica etnologije na Sveučilištu Agder, odlučila je napustiti akademsku karijeru. Sada je izvršna direktorica zaklade Cultiva u Kristiansand, s temeljnim kapitalom od 200 milijuna eura i svrhom osiguravanja radnih mjesta i dobrih životnih uvjeta posredstvom umjetnosti, kulture, kreativnosti i znanja. Također je članica odbora Norveškog istraživačkog vijeća. Kontakt: kirsti@cultiva.no

***

Mladen Mrvelj

Yilka Talintji Aboriginal Corporation RNTBC, Perth

Etnografska istraživanja u okvirima australskog pravnog sustava, regulative rudarske industrije i nevladinih organizacija te kvalitete života u aboridžinskim zajednicama

Prikupljanje informacija u neakademske okvirima se u Australiji (ovisno o državi ili teritoriju) gotovo uvijek izvodi u okviru pravne regulacije na temelju zemljišnog vlasništva. Sudski procesi, istraživanje društvenih promjena uzrokovanih industrijskim razvojem, procesi identifikacije lokaliteta koji zahtijevaju zaštitu baštine ili sastanci odbora aboridžinske organizacije su regulirani pravnim ugovorom, pravilnikom, postojećim uputama i sl.

Iako zvuči idealno, pravni sustav često uzrokuje procese koji rezultiraju gubitkom kulturne baštine koja nestaje sa starješinama koji su nerijetko zadnji pripadnici plemena ili čak zadnji govornici jezika. Pojedini procesi u koje sam se naknadno uključio su trajali već desetljećima, s iznimno neugodnim izlaganjem intelektualnog vlasništva na sudu, gdje pravnici naprosto interpretiraju nečiju kulturu. Staviti sve to na papir je ogroman i često nemoguć poduhvat.

Od 1972., kada je uveden *Akt o aboridžinskoj baštini*, dosta se toga promijenilo, ali je situacija daleko od idealne. Velik broj plemena s kojima sam osobno radio je odustao od borbe za svoju zemlju (koja je britanskim interpretacijom "ničije zemlje" pala pod krunu) te se fokusirao na drukčije pristupe očuvanju jezika, kulture i baštine. Nasreću, i državna tijela i rudarska industrija (iako nevoljko) podupiru pojednostavljivanje procesa i uključivanje izvornih plemena u procese unutar takozvane "industrije", koja se gotovo isključivo oslanja na stručnjake, najčešće antropologe koji imaju uvid u kulturu i baštinu ili mogu prikazati sliku na temelju skupljenih podataka.

Tako se primjerice polaganje plinovoda za rudnik zlata razvije u sveobuhvatne rasprave i savjetovanja o ekološkim mjerama, zaštiti lokaliteta, očuvanje autohtonih vrsta itd. Problem je, naravno, kvalitetna interkulturalna komunikacija s aboridžinskim plemenima, tako da je odgovornost antropologa golema. Iako ne klasičan pristup istraživanju baštine, u Australiji je ključan za razvoj odnosa između aboridžinskog stanovništva, vlade i "industrije".

U svom izlaganju bih se dotakao pozadine, procesa unutar pravnih okvira te komunikacije i tabua pa naveo nekoliko primjera u kojima se etnografija uklapa i koristi u gospodarstvu, zajednicama i nedavnim projektima u javnom sektoru.

Mladen Mrvelj diplomirao je etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2011. godine na temelju istraživanja provedenih u Indiji. Sredinom 2012. dobiva poziciju antropologa baštine te seli u Perth u Zapadnoj Australiji. Godine 2016. postaje menadžer baštine u aboridžinskoj organizaciji. Tijekom zadnjih osam godina se, između ostaloga, bavi terenskim istraživanjima i prikupljanjem kulturoloških informacija, interdisciplinarnim pristupom u okvirima pravnih regulacija i rudarske industrije te očuvanjem kulturne baštine. Kontakt: mlamrvelj@gmail.com

***

Özgür Dirim Özkan

Samostalni stručnjak za kvalitativna istraživanja, Ankara

Kvalitativna istraživanja nakon pandemije bolesti COVID-19: epistemološka pitanja i praktične implikacije

Ako pođemo od pretpostavke da su vrijeme, prostor i akter tri glavna stupa bilo koje društvene činjenice ili događaja, od početka pandemije bolesti COVID-19 došlo je do značajne transformacije u percepciji tih sfera. Potrebna su nova rješenja u mnogim sferama života u kojima se pojavljuju novi oblici društvene interakcije. Slijedom toga, društvene znanosti i kvalitativna istraživanja zahtijevaju novu metodološku perspektivu, nove tehnike.

O upotrebi interneta već se raspravlja u “istraživačkom sektoru”, a digitalni kvantitativni alati već se upotrebljavaju, nudeći niže troškove istraživanja i druge prednosti. Slično tome, postoje pokušaji da se konvencionalne tehnike kvalitativnih istraživanja prilagode webu. Međutim, postavlja se pitanje je li transformacija konvencionalnih tehnika pouzdana, ako uzmemo u obzir bit kvalitativnih istraživanja.

Prije nego što prijedemo na raspravu o upotrebi tehnika temeljenih na internetu, u ovoj ćemo prezentaciji nastojati procijeniti upotrebu tehnika kvalitativnih istraživanja u sektorima istraživanja i konzultantskih usluga, uz primjere iz privatnog sektora ali i međunarodnih organizacija. Na taj ćemo način u prezentaciji nastojati objasniti kakav je kapacitet sektora istraživanja i konzultantskih usluga za usvajanje “novog normalnog”.

Nakon toga slijedit će daljnja metodološka rasprava o tome što podrazumijevamo pod internetskim alatima za kvalitativna istraživanja te ćemo propitati je li transformacija konvencionalnih tehnika u internetski format pouzdana ili je potrebna nova paradigma? Uzimajući u obzir utjecaj istraživanja posredovanih internetom, prezentacija će propitati može li redefiniranje etnografije kao netnografije predstavljati olakšanje za sektore istraživanja i konzultantskih usluga. Netnografija bi mogla imati potencijal nadilaženja klišeiziranih shvaćanja koja reduciraju kvalitativna istraživanja na fokus grupe i dubinske intervjue.

Özgür Dirim Özkan samostalni je stručnjak za kvalitativna istraživanja. Ima diplomu iz sociologije, magisterij iz planiranja urbanih politika i lokalne uprave te doktorat iz socijalne antropologije. Nakon desetljeća podučavanja u područjima poput humane geografije, demografije, metodologije istraživanja, primijenjene antropologije itd., od 2010. provodi kvalitativna istraživanja za međunarodne organizacije kao što su UNICEF, UN, EU, IFRC, GIZ itd., te za lokalne institucije, uglavnom u Turskoj. Također, bavi se izravnom primjenom etnografije u procjeni utjecaja na društvo te praćenjem i evaluacijom razvojnih projekata. Trenutačno je njegov profesionalni interes uslijed pandemije fokusiran na primjenu kvalitativnih istraživanja na “novo normalno” te “netnografiju”, dok u isto vrijeme provodi kvalitativna istraživanja u uvjetima “novog normalnog”. Kontakt: dirimozkan@gmail.com

→ **Sesija 2: Razvoj poslovanja**

Marina Škrabalo

SOLIDARNA – Zaklada za ljudska prava i solidarnost, Zagreb

Tri dekade nakon diplome: etnološka disciplina kao aktivistička i konzultantska oprema

U izlaganju ću se osvrnuti na primjenjivost znanja o kulturi te etnografije kao metodološkog pristupa u nestandardnim profesionalnim sferama na primjeru vlastite profesionalne i aktivističke biografije u protekla tri desetljeća od doba studija etnologije u razdoblju od 1990. do 1996. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ona uključuje mirovni i ljudsko-pravaški aktivizam, neformalno obrazovanje, primijenjena istraživanja, javno zagovaranje, kao i pokretanje i upravljanje samoniklim organizacijama u profitnom i neprofitnom sektoru te konzultantski rad s mnoštvom drugih, uključujući i javnu upravu. Nadam se da ću kroz izlaganje uspjeti prenijeti iskustvene uvide u korist etnologije kao pristupa političkoj, društvenoj i organizacijskoj zbilji koja nas disciplinira u prepoznavanju specifičnih obilježja određene kulture kao polazišne osnove svake organizacijske i društvene intervencije. Također ću navesti i primjere primjene etnografske metode u sferi organizacijskog razvoja i analize politika te hibridnog korištenja metoda različitih disciplina – sociologije, politologije, ekonomije, prava i socijalne psihologije – koje je uobičajeno u aktivističkoj i konzultantskoj praksi.

Marina Škrabalo diplomirala je etnologiju i povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1996. te magistrirala javnu upravu na Sveučilištu Syracuse u SAD-u 2001. kao stipendistica američke vlade, a 2003. bila je polaznica programa International Policy Fellowship pri CEU. Od 1997. do 1999. radila je kao programska koordinatorica u Centru za mirovne studije, a od 2003. do 2012. bila je suvlasnica i direktorica konzultantske tvrtke MAP Savjetovanja specijalizirane za evaluacije razvojnih programa i organizacijski razvoj. Od 2012. do 2017. radila je u udruzi Gong kao savjetnica, istraživačica i voditeljica projekata. Od 2017. zaposlena je kao upraviteljica SOLIDARNE – Zaklade za ljudska prava i solidarnost koju je i suosnovala krajem 2015. Od 2013. do 2020. bila je članica Europskog gospodarskog socijalnog odbora. Autorica je petnaestak objavljenih znanstvenih i stručnih radova i analiza. Kontakt: marina.skrabalo@solidarna.hr

***

Antun Krljan

Erste&Steiermärkische Bank, Zagreb

Pozicija istraživača i prostor za antropologiju u korporativnom svijetu na primjeru Erste banke

Temeljem vlastitog (skoro) petogodišnjeg iskustva i zapažanja o kulturi u koju sam uronjen zaposlenjem u Erste banci, prikazat ću i razmotriti poziciju istraživača u procesu i strukturi relativno velike, neistraživačke korporacije. Poseban naglasak bit će stavljen na usporedbu pozicija kvantitativne i kvalitativne (a posebno etnografske) metodologije u kontekstu doživljenog iskustva uspoređenog s idealiziranim modelom dizajn razmišljanja. Razmatrat ću što utječe na poziciju i ulogu istraživača, kako bi se mogla mijenjati i koja su ograničenja za promjenu u primjeni znanja i metodologije kojom je istraživač opremljen.

Govorit ću o praktičnim prednostima i manama kvalitativne i kvantitativne metodologije (s obzirom na potrebe tvrtke) fokusirajući se na „prirodu“ samih metoda te poziciju koja im je dodijeljena u procesima temeljem primjera provedenih istraživanja. Uz ostala ograničenja širenja uporabe kvalitativne metodologije u većim korporacijama diskutirat ću i alternative koje ti veliki sustavi koriste za rijetke zahtjeve i potrebe te ciklus razloga zbog kojih je teško širiti uporabu kvalitativne metodologije. Nakon razmatranja alternativa koje otežavaju širenje uloge na jedan način, zaključit ću razmatranjem alternativnog mjesta za antropologe istraživače u korporacijama poput Erste banke.

Antun Krljan je diplomirao sociologiju i antropologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i zaposlen je kao stručni suradnik u Timu za istraživanje tržišta u Erste&Steiermärkische Bank od lipnja 2018. Računajući i studentsko zaposlenje, sveukupno je skoro pet godina istraživač u banci. Tijekom godina rada u banci je koordinirao, samostalno organizirao i provodio mjerenja i eksploratorna kvantitativna i (u manjem broju) kvalitativna istraživanja u područjima organizacijske kulture i upravljanja (suradnja sa Službom ljudskih potencijala), dizajnu korisničkog iskustva (suradnja s razvojnim timovima reproizvoda i usluga), te upravljanju kvalitetom usluge, brendiranju i marketingu. Kontakt: antun.krljan@gmail.com

***

Sara Morić

Digitalna Kužina, Nin

Antropološke metode u svijetu marketinga

Izlaganje će prikazati kako izgleda primjena znanja naučenih tijekom studija etnologije i kulturne antropologije na području marketinga i komunikacija. Izlaganje će se fokusirati na iskustvo *freelance* radnice koja kao vanjska suradnica jedne strane agencije radi oglašavanje za više zemalja na Balkanu. S obzirom da se komunikacija vodi s potencijalnim kupcima u više zemalja, potrebno je prije svega bilo dubinski istražiti pojedinu zemlju, njezine običaje, kulturu i način komunikacije, sleng, ali i razne nijanse koje su potrebne kako bi ono što je napisano zvučalo čim prirodnije potencijalnim kupcima. Pri tome je antropološka edukacija te iskustvo istraživanja dalo izvanrednu prednost autorici izlaganja i omogućilo joj da detaljno istraži sve što je potrebno kako bi komunikacija tekla glatko.

Sara Morić je diplomirala etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Tijekom studija je započela raditi u agencijama za oglašavanje, a nakon studija otvara vlastiti obrt za promidžbu. Radi u područjima digitalnih medija, komunikacije, marketinga i PR-a. Kontakt: sara.moric1991@gmail.com

***

Marko Škrobo

Apsolon, Zagreb

Primjena antropoloških istraživačkih metoda u poduzetništvu i kreiranju inovativnih proizvoda i usluga

Antropološke istraživačke metode vrlo su korisne u stjecanju dubljeg razumijevanja percepcija i neartikuliranih potreba korisnika različitih sustava. U poslovnom kontekstu, njihova primjena u multidisciplinarnim timovima i uz rapidan pristup prototipizaciji, rano testiranje s krajnjim korisnicima te iterativni pristup razvoju, može unaprijediti inovacijski proces, minimizirati rizike povezane s razvojem i povećati šanse uspješne komercijalizacije. Ulaganjem truda u kreiranje rješenja na temelju potreba korisnika umjesto temeljem tržišnih prilika moguće je poboljšati poslovne rezultate. Fokus izlaganja bit će na korištenju tih metoda u poslovnom okruženju te korištenju uvida iz istraživanja kao početne točke razvoja novih proizvoda.

Marko Škrobo, stručnjak za digitalno savjetovanje u tvrtki Apsolon d.o.o. **Apsolon** je savjetnička kuća koja se u kreiranju rješenja za svoje klijente uz analitičke metode oslanja i na Design Thinking, metodu baziranu na dubokom razumijevanju korisnika, brzom prototipiziranju rješenja i iterativnom razvoju. Savjetnički tim Apsolona uključuje educirane, iskusne DT facilitatore koji pomažu u prepoznavanju neartikuliranih potreba, predlaganju i implementaciji inovativnih i – za krajnje korisnike smislenih rješenja. Kontakt: mskrobo@apsolon.com

→ Sesija 3: Kvaliteta života u gradu

Laura Korčulanin

IADE – Universidade Europeia, Lisabon

Antropologija dizajna kao praksa usmjerenja na utjecaj

Fokus ove rasprave je polje antropologije dizajna, njezine metode i koncepti kao osnovni pokretači implementacije inovativnih strategija i primijenjenih praksi. Kako bismo dali primjer teorije antropologije dizajna u praksi, predstaviti ćemo različite studije slučaja s terena i suradnje s raznim dionicima u poslovnom svijetu, industriji i javnoj upravi. Studije slučaja pokazat će kako etnografsko istraživanje sudjeluje u stvaranju konkretnih prijedloga revitalizacije zelenih gradskih površina, kako se istraživanje može primijeniti u stvaranju inovativnih energetski učinkovitih kućanskih uređaja ili implementaciji inovativnih ekoloških higijenskih sustava u gradovima (budućnosti). Sve studije slučaja pokazat će kako u praksi možemo analizirati podatke prikupljene terenskim istraživanjem te ih prevesti u prijedloge koji proizvode dobrobit za društvo i prirodu, u tržišnu vrijednost i svrhovita rješenja.

Laura Korčulanin strastvena je vizionarka u području antropologije dizajna, zagovarateljica WC školjki i pokretačica projekta Give a Shit – multidisciplinarne akcijske grupe usmjerene na gospodarenje vodom i sanitarne sustave u gradovima. Usmjerena na humanistički pristup i prakse kojima je u središtu briga za planet, Laura nudi konzultantske usluge različitim sektorima – tvrtkama i industriji, donositeljima odluka, akademskim subjektima i istraživačkim centrima. Trenutno radi kao asistentica i dovršava svoju doktorsku disertaciju na Fakultetu za dizajn, IADE – Universidade Europeia in Lisbon. Osim toga, svoje međunarodno profesionalno iskustvo nadopunjuje pozicijom organizatorice unutar Mreže za primijenjenu antropologiju EASA-e, vrhunske akademske mreže i prostora inovacija koje povezuje akademsku zajednicu s poslovnim subjektima, industrijom i nevladinim udrugama. Kontakt: laura.korculanin@universidadeeuropeia.pt, laura.korculanin@easaonline.org

***

Magdalena Janžić

Studij urbanizma, Sveučilište Bauhaus u Weimaru

Adaptacija na klimatske promjene i urbani dizajn: studija lisabonskih parkova iz perspektive stvaranja mjesta

Naslov izlaganja je ujedno i naslov individualnog istraživačkog projekta u trajanju od šest mjeseci kojega autorica izvodi kao dio programa studija urbanizma na Sveučilištu Bauhaus u Weimaru. Projekt se odvija u Lisabonu, započet je 1. 9. 2020., a njegova je provedba planirana do 1. 3. 2021. godine.

Portugal je jedna od zemalja Europske unije najteže pogođenih posljedicama klimatskih promjena. U Lisabonu, to su prvenstveno porast prosječnih temperatura kroz cijelu godinu, porast u broju pojava obilnih padalina, suše i stvaranje toplinskih otoka. Jedan od fokusa uprave grada Lisabona u prilagodbi gradskog prostora na nove klimatske uvjete i poboljšanje kvalitete života u gradu upravo je širenje mreže zelenih površina i poboljšanje zelene infrastrukture.

Ovaj istraživački projekt fokusirat će se na park Jardim da Cerca da Graça, utkan u gusto izgrađen prostor povijesne jezgre grada. Prostor parka sastoji se od prirodnih i umjetnih elemenata za čiju je kompoziciju zaslužna krajobrazna arhitektura. Prisutnost vode i zelenila doprinosi kvalitetnom funkcioniranju gradske infrastrukture, ali i reguliranju klimatskih uvjeta, primjerice visokih temperatura. S obzirom da čini dio povijesnog i kulturnog konteksta grada, park ima i simboličku vrijednost.

Placemaking je metoda oblikovanja sociokulturnog i fizičkog prostora orijentirana njegovim korisnicima. Godine 2017. istraživači s lisabonskog Fakulteta arhitekture predložili su implementaciju klimatskog aspekta doživljaja prostora u postojeću shemu. U dosadašnjim istraživanjima efekata klimatskih promjena na

prostor gradova prevladavaju kvantitativne metode prostorne analize. Bazirajući se na "novoj" shemi, ovo istraživanje za cilj ima upotrebom kvalitativnih metoda istraživanja, poput promatranja sa sudjelovanjem i provedbom polustrukturiranih intervjua, doprinijeti razumijevanju načina na koji stanovnici i posjetitelji Lisabona doživljavaju i koriste park, te doprinosa elemenata urbanog dizajna svakodnevici korisnika parka.

Istraživanje je trenutno u inicijalnoj fazi, i nije vjerojatno da će do datuma održavanja konferencije imati rezultata. Izlaganje bi bilo usmjereno na promišljanje doprinosa kvalitativnog istraživanja budućem razvoju gradova.

Magdalena Janžić je studentica interdisciplinarnog diplomskog studija urbanizma pri Sveučilištu Bauhaus u Weimaru, čiji program kombinira discipline urbanog dizajna, prostornog planiranja i sociologije. Godine 2019. godine diplomirala je etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Posebno se zanima za teme mediteranskog prostora, održivog urbanog razvoja i primjene kvalitativnih metoda u urbanizmu. Kontakt: magdajanzic1@gmail.com

***

Rene Lisac

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Cjelovito planiranje prostora: projekti "Akupunktura grada" i "Zagreb za mene"

Trendovi 20. stoljeća nas na temeljima industrijskog doba vode u smjeru strogog odvajanja područja, specijalizacije struka, odvajanja procesa i uloga u društvu. Pojedinaac ili struka pritom duboko razumiju pojedini segment, no cjelovito razumijevanje kompleksnosti koje društvo ovakvim razvojem dobiva, izostaje. Digitalno doba s 21. stoljećem donosi nove oblike digitalnog povezivanja i stvaranja novih prostora konsenzusa i kolaboracije, no većina procesa koji oblikuju današnje društvo ostaju segmentirani ili u najboljem slučaju multidisciplinarni.

Projekti Društva arhitekata Zagreba (DAZ) i Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, "Akupunktura grada" i "Zagreb za mene", su istraživali granice cjelovitog planiranja i primjenjivali pripadajuće metode u najčišćem obliku. S ciljem poboljšanja kvalitete gradskog života putem participativnog i interdisciplinarnog planiranja javnih prostora, ti projekti su ne samo nastojali poboljšati kvalitetu gradskog života, nego su i testirali postojeće planersko-političke procese za mogućnost prihvaćanja, ugrađivanja i provedbe cjelovitih metoda i nove inkluzivne društvene paradigme.

Ovaj rad prezentira teoretske postavke cjelovitog planiranja, prezentira ih kroz primjere spomenutih projekata, uključujući i recentni primjer participativnog planiranja preuređenja zgrade Glazbene škole u Varaždinu.

Rene Lisac radi kao docent na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Aktivan je u Društvu arhitekata Zagreba, gdje je djelovao kao predsjednik i član upravnog odbora, te vodi inicijativu "Akupunktura grada". Zajedno sa svojim doktorskim radom *Sustav smjernica za planiranje održivih sveučilišnih kampusa*, njegovi istraživački interesi usmjereni su na planiranje održivog razvoja, razvoj ruralnih planinskih i otočkih područja, participativne metode u arhitekturi i urbanizmu, te planiranje javnih prostora. Kontakt: rlisac@arhitekt.hr

***

Nevena Škrbić Alempijević

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Robert Doričić

Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini, Medicinski fakultet, Sveučilište u Rijeci

Zdravlje, ekologija i kvaliteta života iz kulturnoantropološke perspektive: studija slučaja Bakar

Izlaganje se bavi načinima na koje se etnografske metode i kulturnoantropološki pristupi mogu primijeniti u polju javnog zdravstva te u studijama usmjerenim na ekološku problematiku i kvalitetu života u istraživanim lokalitetima. Autori će predstaviti rezultate zajedničke studije Bakra i njegove okolice, koja se odnosi na društvenu dinamiku, javnozdravstvene probleme i prijemore u lokalnoj zajednici izazvane industrijalizacijom, kao i kasnijom djelomičnom deindustrijalizacijom tog prostora. Rad polazi sa stajališta da su, uz kvantitativne indikatore koji upućuju na zdravstveno stanje stanovništva (poput demografskih podataka, mortalitetne statistike te analize uzroka bolesti i smrti), za cjelovitije razumijevanje javnozdravstvene slike određene skupine ili područja te za kontekstualizaciju istraživanja

presudno važni i kvalitativni pokazatelji. Prvenstveno je tu riječ o načinima na koje različiti društveni akteri percipiraju posljedice onečišćenja na zdravlje i na življenu svakodnevicu stanovnika industrijskog grada i industrijskih radnika. Fokus je na naracijama građana Bakra o utjecaju koksare na način i kvalitetu života, ponajviše u medicinskom pogledu, kao i na njihovim praksama kojima preispituju i opiru se dominantnim razvojnim i ekonomskim politikama (re)industrijalizacije. Rezultati tako osmišljenog istraživanja upućuju na potrebu za redefiniranjem pogleda na post-industrijsko stanje, odnosno za relativizacijom prefiksa post-. Naime, učinci industrije na zdravlje, kao i s njima povezane naracije građana, otkrivaju živu prisutnost koksare u načinima na koje lokalni stanovnici doživljavaju svoj grad te život u njemu i u suvremenosti, više od dvadeset godina nakon njezina gašenja. Zaključci ove studije pokazuju da je pri osmišljavanju sveobuhvatnih javnozdravstvenih, ekoloških i bioetičkih strategija nužno uzeti u obzir interese, stavove, iskustva, sjećanja i vizije različitih pojedinaca i skupina u određenom lokalitetu, posebice lokalnog stanovništva. Upravo tu mogućnost zahvaćanja perspektiva "odozdo" i "odozgo" pružaju etnografska istraživanja. Njihova provedba također omogućuje da se lokalnoj zajednici izloženoj industrijskoj kontaminaciji dade glas i povrati agensnost u preoznačavanju vlastitog grada.

Nevena Škrbić Alempijević redovita je profesorica na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ima dvadeset godina iskustva u provođenju kvalitativnih istraživanja, suradnje na znanstvenim projektima i objave znanstvenih rezultata. Izvodi sveučilišnu nastavu iz šest kolegija na svim razinama studija etnologije i kulturne antropologije. Predsjednica je Upravnog vijeća Instituta za etnologiju i folkloristiku te Međunarodnog udruženja etnologa i folklorista (SIEF). Područja njezinog istraživačkog interesa su urbana etnologija, grad i umjetnost, istraživanja izvedbe, studije karnevala, suvremenih festivala i drugih javnih događanja, antropologija mjesta i prostora, konstrukcija kulturnih regija, mediteranističke studije i antropologija društvenog sjećanja. Kontakt: nskrbic@ffzg.hr

Robert Doričić je poslijedoktorand na Katedri za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Njegovi znanstveni interesi uključuju povijest medicine, lokalnu povijest, bioetiku, javno zdravstvo i etnografiju istočne Istre. Izvršni je urednik časopisa *Acta medico-historica Adriatica* i *Zbornika Lovranščine* te član uredništva časopisa *JAHN – European Journal of Bioethics*. Član je Izvršnog odbora Hrvatskog znanstvenog društva za povijest zdravstvene kulture i Izvršnog odbora Katedre Čakavskog sabora općine Mošćenička Draga. U udrugama civilnog društva suorganizira istraživanja u suradnji s etnolozima i kulturnim antropolozima. Stekao je iskustvo provedbe kvalitativnih istraživanja dokumentirajući ugroženi žejanski jezik metodom usmene povijesti. Kontakt: robert.doricic@uniri.hr

→ **Sesija 4: Razvoj zajednica**

Ana Tomić

Institut ARETE, Zagreb

Oснаživanje građana u ne(o)liberalno doba: antropološka građanska znanost u teoriji i praksi

Sudjelovanje građana u javnim pregovorima i procesima donošenja odluka u središtu je promjena zabilježenih u zapadnim demokracijama tijekom posljednjih četrdeset godina. Nova područja sudjelovanja otvorena za "obične" građane postala su političko i pravno posvećenje "participativnog imperativa". No, odnosi između znanosti i društva ostali su izričito snishodljivi. Često se ograničavaju na znanstvenu vulgarizaciju, shvaćenu kao potrebu za obrazovanjem neuke "javnosti" da ne postane žrtva vlastitih uvjerenja. S druge strane, "Građanska ili participativna znanost", od biologije do humanističkih i društvenih znanosti preko astrofizike i politologije, odnosi se na građansko sudjelovanje u napretku znanosti i/ili u donošenju političkih odluka koje doprinose kvaliteti života građana. Suradnja u izradi metodologije i donošenju zaključaka istraživanja podrazumijeva partnerstvo između istraživača i ključnih društvenih dionika a stavlja građane u središte znanosti. U razmatranju i promicanju demokratizacije, socijalna antropologija slijedi tradiciju participativne znanosti. Međutim, velikim dijelom ostaje elitistička i zatvorena. U ovom izlaganju mi je cilj podijeliti iskustvo stečeno kroz rad na projektu RELIEF, tijekom postdoktorske pozicije u Institutu za globalni prosperitet, UCL, London, u su-organizaciji Sveučilišta u Londonu, Američkog sveučilišta u Beirutu i Ujedinjenih naroda. Projekt se posebno odnosio na redefiniranje koncepta prosperiteta u Libanonu, ali i na razvoj održivih sustava gospodarenja za poboljšanje kvalitete života na globalnoj razini. Metodologija

projekta osnivala se na sudjelovanju građana u istraživačkom dizajnu. U izlaganju ću se osvrnuti na potencijale i problematike koje proizlaze iz intelektualne razmjene između istraživača i socioekonomskih aktera.

Ana Tomićić doktorirala je na Sveučilištu La Sapienza u Rimu, socijalna je antropologinja i programska direktorica u Institutu ARETE sa sjedištem u Zagrebu. Prije nego što se pridružila ARETE-u, Ana je radila u Institutu za globalni prosperitet (UCL) kao postdoktorska znanstvena suradnica. Istraživanje je usmjerila na ulogu sveučilišta u globalnoj ekonomiji znanja i njene poveznice sa širim procesima društvenih promjena. U novije je vrijeme proširila opseg rada na projekte u suradnji sa zajednicom u smislu stvaranja novih radnih mjesta, zdravlja, dobrobiti i sposobnosti za inovacije u odnosu na ekonomiju znanja koja teži stvaranju novih oblika inkluzivnog rasta i društvenih i ekonomskih vrijednosti. Kontakt: ana.tomicic@yahoo.com

***

Dijana Šabić

Poduzetnički centar Aktiva, Supetar

Strateški razvoj (bez) zajednice: o važnosti sudjelovanja etnologa i antropologa u izradi razvojnih planova

U izlaganju će se predstaviti potencijali i problemi primjene antropoloških znanja i metoda u procesu planiranja razvoja, temeljem analize strateških dokumenata 20 hrvatskih otočnih općina i gradova te vlastitog radnog iskustva u konzultantskoj tvrtci, na izradi razvojnih dokumenata. Uspješan, a posebno održiv razvoj hrvatskih otoka počiva na kvalitetnoj strategiji utemeljenoj u stvarnim lokalnim potrebama, mogućnostima i prilikama. Osim što konkretnije informacije s terena omogućuju kvalitetniju analizu stanja, one istovremeno osiguravaju provedivost tako nastalih razvojnih dokumenata. Analiza odabranih strategija pokazala je kako većina njih nije provediva, a uzroke tome valja tražiti i u metodama korištenim za analizu stanja i definiranje željenog smjera razvoja. Naime, većina analiziranih dokumenata nije uključila lokalnu zajednicu u izradu samog dokumenta čime se dovodi u pitanje valjanost polaznih pretpostavki izrađivača strateških planova, koji su mahom ekonomisti i statističari. S druge strane, ovim izlaganjem nastoji se potencirati stav kako zajednica koja sudjeluje u izradi razvojnih dokumenata u većoj mjeri razumije procese razvoja zajednice, kao i političke procese donošenja odluka i planiranja ulaganja, što onda doprinosi i ostvarenju strateških ciljeva razvoja. Raspravi o neprovedivosti i neprovođenju razvojnih dokumenata valja dodati i činjenicu kako standardne ekonomske metode nisu uvijek prikladne u prepisivanju u otočki kontekst – ili su preopćenite (kakva je situacija s, primjerice, indeksom razvijenosti) ili su preuske da bi se bavile kompleksnim otočnim sustavom. Upravo zato, u planiranje razvoja nužno je uključiti etnologe i antropologe, koji će znati kako definirati i razumjeti lokalne (u ovom slučaju – otočne) specifičnosti, kao i prevesti potrebe lokalne zajednice u “konzultantski narativ” te tako omogućiti izradu razvojnih planova koji će adekvatnije odgovoriti na realne potrebe zajednice. Ovim izlaganjem otvara se rasprava o tome zašto se to ipak ne čini.

Dijana Šabić diplomirala je etnologiju, sociologiju i ekonomiju te je projektna menadžerica zaposlena u prvom bračkom poduzetničkom centru na poslovima izrade i provedbe projektnih prijedloga te razvojnih dokumenata. Uz posao, pohađa poslijediplomski studij Humanističke znanosti, te radi na doktorskoj disertaciji naslova *Primijenjena antropologija u službi održivog razvoja hrvatskih otoka* istražujući potencijal primjene antropoloških metoda i znanja u tri područja – strateškom planiranju, projektnom menadžmentu i političkom djelovanju. Kontakt: dija.sabic@gmail.com

***

Andrea Kovač

Inicijativa mladih za ljudska prava, Zagreb

Korištenje etnografskih metoda u organizacijama civilnog društva u svrhu istraživanja potreba u lokalnim zajednicama

Dio organizacija civilnog društva u posljednjem se desetljeću, u nedostatku kontinuiranog izvora financiranja za različite programske aktivnosti okrenuo projektno-financiranom radu. Prema Gongovom izvještaju iz lipnja 2020., OCD-ovi najčešće prilike za financiranje traže u okviru Europskog socijalnog fonda, pri čemu je rad organizacija značajno otežan visokom birokratizacijom i administrativnim zahtjevima (Jašić 2020). Projekti u sklopu ESF-a i drugi projekti usmjereni na rad u lokalnim zajednicama i sa specifičnim društvenim skupinama, neovisno o izvoru financiranja, ne bi li postigli optimalan učinak, prije samog dizajna projektnog prijedloga trebali bi uključiti istraživanje potreba, koje se u OCD-ovima provodi na različite načine. Cilj ovog izlaganja je izložiti primjere uspješne

prakse korištenja etnografskih metoda za istraživanje potreba ključnih dionika u sklopu projekta Social Innovators, s fokusom na izazove i ograničenja u tom procesu, koja se prije svega odnose na nedostatak vremena i obrazovanih kadrova potrebnih za provođenje istraživanja i analizu. Također, izlaganje će adresirati pozitivne i negativne strane korištenja etnografskih metoda u svrhu istraživanja potreba te mogućnosti suradnje akademske zajednice i civilnog društva s ciljem povećanja učinka i kvalitete programa OCD-ova.

Andrea Kovač diplomirala je etnologiju i kulturnu antropologiju i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2015. je radila u IT sektoru kao voditeljica marketinga i projekata. Do studenoga 2019. godine radila je u Gongu u području zagovaranja digitalnih prava, participacije mladih i utjecaja tehnologije na demokratske procese. Od kraja 2019. godine radi u Inicijativi mladih za ljudska prava radi od kraja 2019. kao koordinatorica programa društvenog razvoja i inovacija s fokusom na kapacitiranje organizacija civilnog društva, međusektorsku suradnju i edukaciju te razvoj lokalnih zajednica. Kontakt: andrea.kovac.hr@gmail.com

***

Tomislav Augustinčić

Samostalni istraživač i programski koordinator, Karlovac

Kulturnoantropološki rad u civilnom društvu: studija slučaja (de)konstrukcije, pregovaranja, prevođenja i subverzije u korist zajednice

Cilj je izlaganja predstaviti autoetnografska iskustva i promišljanja mogućnosti primjene etnoloških i kulturnoantropoloških znanja i vještina u radu u civilnom društvu, posebice na upravljanju projektnim ciklusom, tj. upravljanju projektom kao skupom strukturiranih i financiranih aktivnosti unutar određenog vremenskog okvira. Umjesto upuštanja u misaoni eksperiment raspisivanja tih mogućnosti, izlaganje nastoji usmjeriti kritičku pažnju na kontekst njihove primjene.

Metodologija upravljanja projektnim ciklusom (eng. *project cycle management*) kao skup alata za rad na projektima, te europske, nacionalne i lokalne javne politike i natječaji za sufinanciranje projekata kao mediji njihove primjene te strukturiranja djelovanja civilnog društva zadobili su iznenađujuće malo znanstvenog interesa. Metodologije, natječaji, javne politike, njihove političke i ideološke pozadine, model dionika, konkretni dionici i društveni akteri i njihovi međusobni odnosi samo su neki od okvira koji strukturiraju primjenu kulturnoantropoloških znanja i vještina – posebice kada se radi o njihovoj primjeni u korist zajednice kojoj kulturni antropolozi pripadaju.

Okosnicu izlaganja predstavlja primjer upravljanja projektom koji ciljevima i projektnim rezultatima tematizira lokalnu kulturnu baštinu te zagovara uključivanje građana u procese interpretacije te baštine.

Izlaganje će stoga predstaviti autoetnografsku studiju slučaja prevođenja, pregovaranja i (de)konstrukcije projektnih ciljeva, kulturnih strategija i javnih politika, djelovanja i afektivnih odnosa društvenih aktera prema baštini u kontekstu izrade interpretacijskog plana za lokalitet kulturne baštine, tj. kulturno dobro. Više ambivalentna studija slučaja negoli primjer dobre prakse, izlaganje argumentira nužnost fluidnog pozicioniranja te subverzije radi odgovornosti prema vlastitim profesionalnim etičkim pozicijama, ali i kritičkog pristupa i djelovanja prema okvirima koji strukturiraju kulturnoantropološko djelovanje u civilnom društvu.

Tomislav Augustinčić diplomirao je etnologiju i kulturnu antropologiju te antropologiju. Samostalni je istraživač i programski koordinator. Ima višegodišnje iskustvo rada u civilnom sektoru kroz rad u upravljanju projektima i programima različitih izvora financiranja (EU, lokalna samouprava) pri organizaciji civilnog društva u Karlovcu. Organizacija djeluje u području nezavisne kulture, građanskog aktivizma te aktivizma i kulture mladih. Sudjelovao je u radionicama jačanja kapaciteta zaposlenika organizacija civilnog društva u području planiranja i pisanja projekata i drugih specifičnih metodologija. Sudjeluje u upravnim strukturama drugih organizacija civilnog društva u Karlovcu, te je bio vanjski suradnik za druge projekte sa specifičnim zadatkom primjene etnoloških i kulturnoantropoloških znanja i vještina. Kontakt: t.augustincic@gmail.com

→ Sesija 5: Turizam i proizvodnja baštine

Daniela Angelina Jelinčić i Sanja Tišma

Institut za razvoj i međunarodne odnose, Zagreb

Mi o vuku, a on u malu barku

Potreba za etnografskim istraživanjima na tržištu osobito je vidljiva u provedbi projekata financiranih kroz financijske instrumente EU i drugih fondova velikih međunarodnih organizacija. Traže se rješenja koja vode do razvoja konkretnih proizvoda i usluga iz područja kulture i turizma ili se istražuju vrijednosti kulture za zajednicu. Kulturnoantropološka znanja pružaju istraživačku osnovu na kojem će se ti budući proizvodi/usluge temeljiti ili su neophodna u kasnijoj fazi njihove prezentacije odnosno interpretacije te *storytellingu*. Izlaganje će predstaviti primjere dvaju projekata financiranih sredstvima WWF-a odnosno EU u kojima su etnografska znanja i metode bili neophodni aspekti provedbe: *Tko se boji vuka još* i *Mala barka*. Oba projekta bavila su se turističkom valorizacijom; prvi značajem vukova za lokalnu zajednicu i njihovim utjecajem na razvoj eko-turizma, a drugi značajem pomorske baštine u sedam lokalnih zajednica (hrvatskih i slovenskih) te razvojem integriranog paketa turističkih proizvoda/usluga za cijelo predmetno područje. Tako se u projektu *Tko se boji vuka još* analiziraju pozitivni i negativni utjecaji vuka na zajednicu/područje, umjetnost vezana uz temu vuka, „vučji“ aforizmi i izreke te slavlja i rituali u kojima vuk ima dominantnu ulogu. Rezultati analize korišteni su u osmišljavanju prekogranične suradnje u razvoju eko turizma. Cilj projekta *Mala barka* je održivi razvoj turizma na projektnom području (Rijeka, Mošćenička Draga, Rovinj, Krk, Nerezine, Piran i Izola), a što je podrazumijevalo odabir interpretacijskih tema za sve projektne destinacije, izradu plana njihove eksploatacije te izradu teksta jedinstvene priče o pomorskoj baštini projektnog područja. Provedba tog zadatka zahtijevala je analizu resursne osnove koja se uvelike temelji na etnografiji projektnog područja. Izlaganje će predstaviti rezultate oba projekta te analizirati prednosti i nedostatke primjene kvalitativnih metoda istraživanja uz izazove koji se stavljaju pred etnologe u takvim projektima.

Daniela Angelina Jelinčić je etnologinja i znanstvena savjetnica u trajnom zvanju, zaposlena u Institutu za razvoj i međunarodne odnose u Zagrebu. Područja njezina interesa su kulturni turizam, kulturna baština, kreativne industrije, inovacije u kulturi i ekonomija doživljaja. Kontakt: daniela@irmo.hr

Sanja Tišma je ekonomistica i znanstvena savjetnica u trajnom zvanju, zaposlena u Institutu za razvoj i međunarodne odnose u Zagrebu. Područja njezina interesa su zaštita prirode te strateško planiranje i upravljanje. Kontakt: bsanja@irmo.hr

***

Katja Hrobat Virloget

Institut za interkulturene studije, Fakultet humanističkih znanosti, Sveučilište Primorska, Koper

Mitski park između etnologije, turizma i različitih "stvaranja svjetova"

U radu će biti predstavljeni neki suvremeni problemi koji nastaju kada se etnologija nađe u službi šire javnosti. Raspravit će se primjer prekograničnog projekta *Mitski park* između Rodika i Mošćeničke Drage koji je proveden u okviru Interreg suradnje između Slovenije i Hrvatske.

Ideja za projekt proizašla je iz istraživanja, prvi obrisi dobiveni su projektnim radom na sveučilištu, no uspjeh konkretne primjene postigli su mještani koji su se identificirali s projektom i prepoznali mogućnost turističke promocije. Uspostavljene su tematske rute kroz mitski krajolik, mitska tradicija je predstavljena u pričama na GSM aplikaciji te putem kamenih skulptura i igara, educirat će se turistički vodiči itd. Izložbom "na rubu znanosti" otvorena je rasprava o različitim prošlim i suvremenim „stvaranjima svjetova“ ili programima stvarnosti, od znanstvenog, mitskog/religijskog do umjetničkog pogleda s geomantičkom interpretacijom Marka Pogačnika. Izložba dovodi u pitanje autoritet zapadnog znanstvenog pogleda kao jedinog glasnika istine, čime se isključuje dijalog s drugim stvarnostima.

Iako se prvotno doima idealnim, etnologija se suočava s velikim izazovima uslijed suradnje sa širom javnošću radi turističke promidžbe kraja. Koliko demokracije struka može dopustiti različitim pogledima u interpretaciji, posebno na polju mitologije, koja je danas tako često podložna sekularnim tumačenjima? Koja je prava mjera prilagodbe etnologije očekivanjima "nezahtjevnog" turističkog posjetitelja? U okviru pitanja "autoriziranog baštinskog diskursa", koje pravo ima etnolog u autoritativnoj selekciji i redukciji bogate narativne tradicije za svrhu turističke prezentacije? Kako zadržati kontrolu nad profesionalnim interpretacijama kako se

ne bi "iskrivile" u rukama šire javnosti i turizma? Kako postići da se nematerijalna baština ne zamrzne, ne okameni prezentacijom, te je li prezentacija u takvom obliku još uvijek nematerijalna baština koju karakterizira dinamičnost i varijabilnost? Kako se nematerijalna baština mijenja i kako će se promijeniti, intervencijom etnologije i turizma? Koliko dugo će opstati u okviru "profesionalnih granica"? U prezentaciji će biti riječi o ovim i drugim pitanjima koja proizlaze iz praktičnih problema sučeljavanja etnologije i šire javnosti.

Katja Hrobat Virloget izvanredna je profesorica i predstojnica Instituta za interkulture studije Fakulteta za humanističke studije Sveučilišta Primorska. Istražuje i predaje na UP FHŠ i Turistici na polju mitske tradicije, antropologije sjećanja, baštine, masovnih migracija, interdisciplinarnih istraživanja itd. Suurednica je međunarodnog časopisa *Studia mythologica Slavica*. Na temelju njezinog istraživanja mitskog krajolika stvoren je međunarodni aplikativni projekt Mitski park pod vodstvom Općine Hrpelje-Kozina. Sudjeluje i u nekoliko drugih istraživačkih projekata na području masovnih migracija i sjećanja. Aktivna je u prijenosu i primjeni svog znanja u širu javnost, npr. dokumentarnim filmovima u suradnji s nacionalnom radiotelevizijom, u medijima, knjigama, predavanjima itd. Kontakt: katja.hrobat@fhs.upr.si

***

Dragana Lucija Ratković Aydemir i Melita Trbušić

Muze d.o.o., Zagreb

Baštinski *storytelling* lokalne zajednice: od fenomena preko terena do – muzeja

Muze d.o.o. konzultantska je tvrtka za projekte u kulturi i turizmu koja svoje djelovanje na području interpretacije baštine te istraživanja, pripreme i izrade strateške, upravljačke i izvedbene dokumentacije vodi uspješno već 15 godina. Osnovna djelatnost i poslovni fokus Muza je poticanje i njegovanje interpretacije baštine kao jednog od ključnih alata u očuvanju i promicanju kulturne i prirodne baštine i razvoja održivog kulturnog turizma. Interdisciplinarni stručni tim Muza sastavljen je od stručnjakinja u području interpretacije baštine, muzeologije i upravljanja baštinom, povijesti umjetnosti, antropologije te etnologije i kulturne antropologije.

Primjena znanja svake od specifičnih znanstvenih disciplina, a posebice metoda koje se koriste u kulturnoantropološkim i etnografskim kvalitativnim istraživanjima, omogućuje nam poseban pogled na baštinu kroz očiste lokalne zajednice, što smatramo vrlo vrijednim i nezaobilaznim segmentom našeg posla.

Muze svoj rad uvijek započinju i završavaju uz, sa i kroz lokalnu zajednicu. Ključ našeg rada jest facilitirati proces ponovnog osnaživanja, a ponekad i ponovnog uspostavljanja prisnijeg odnosa lokalnih ljudi s njihovom baštinom. Terenski rad te intervjui otvorenoga tipa metode su kojima kroz svoj rad ostvarujemo prisan odnos sa zajednicama, a sa svrhom boljeg razumijevanja baštinskih fenomena, upoznavanja sa samim procesom i stjecanja uzajamnog povjerenja. Potom te novostečene spoznaje o vrijednostima i načinima s kojima je lokalna baština povezana sa svojom baštinom u tom neprekinutom i složenom recipročnom odnosu prenosimo nazad na lokalnu zajednicu, razvijajući interpretacijske poruke, medije i iskustva. Uz to, kroz rad na pripremi europskih projekata međunarodne suradnje, stekle smo iskustvo u radu s novim metodama i upoznale nove načine u interpretacije baštine, ali i osnaživanja uloge baštine u osnaživanju zajednica i pojedinaca i osvijestile njezinu važnu ulogu u ukupnom održivom razvoju.

Naš rad karakterizira i poseban senzibilitet kojim pristupamo nematerijalnoj baštini, shvaćajući lokalnu zajednicu, odnosno baštinike, kao žive pokretače i kreatore vrijednosti koje su u fokusu naših najvažnijih profesionalnih pregnuća.

Dragana Lucija Ratković Aydemir, diplomirana povjesničarka umjetnosti, ravnateljica je tvrtke Muze d.o.o. za savjetovanje i upravljanje u kulturi i turizmu. Poduzetnica je u kulturi i turizmu. Kontakt: info@muze.hr

Melita Trbušić, diplomirana etnologinja i kulturna antropologinja, diplomirana muzeologinja te projektna menadžerica, zaposlena je u tvrtki Muze d.o.o. za savjetovanje i upravljanje u kulturi i turizmu. Kontakt: info@muze.hr

***

Valentina Dačnik

Hrvatski sabor kulture, Zagreb

Primijenjeni rad struke na tržištu baštinske produkcije – kulturno-umjetnički amaterizam

Hrvatski sabor kulture utemeljen je na stoljetnoj tradiciji i kontinuitetu kulturno-umjetničkog amaterizma čiji počeci sežu u sredinu 19. st. Potreba za udruživanjem amaterskih kulturno-umjetničkih organizacija zbog međusobne suradnje i koordinacije iskazana je 1875. kada je desetak tadašnjih zborova osnovalo Hrvatski pjevački savez. Ulogu tog saveza, proširenu na sve amaterske kulturno-umjetničke djelatnosti, preuzet će nakon Drugog svjetskog rata Savez kulturno-prosvjetnih društava Hrvatske osnovan 1948. On će djelovati do 1955. kada će nastaviti s radom pod nazivom Prosvjetni sabor Hrvatske sve do 1983. Od te godine do 1991. djeluje kao Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske, a od 1991. do danas kao Hrvatski sabor kulture. Dakle, okupljanje amatera se od početka organiziranog djelovanja paralelo razvijalo uz podršku struke kao i muzejska djelatnost struke, samo što je ovo u interakciji sa živim ljudima i u primjeni znanja u dinamičnom okružju koje se mijenja u društvenom i povijesnom kontekstu. S jedne strane mijenjale su se okolnosti, a s druge strane se savjetodavna i organizacijska struktura samo još više učvrstila. Današnji Hrvatski sabor kulture savez je udruga i krovna organizacija kulturno-umjetničkog amaterizma u Republici Hrvatskoj s istim ciljem organizacije i razvoja svih oblika amaterskog djelovanja u kulturi. Kao diplomirani etnolog u suradnji sa stručnim savjetom oblikujem plesnu djelatnost koja uključuje folklor i nematerijalnu kulturnu baštinu. Na temelju istraživanja i promišljanja o prezentaciji tradicijske kulture i njezinom očuvanju te kulturnih politika i mogućnostima međusektorske suradnje razvijam edukativne i manifestacijske programe, ali i međunarodnu kulturnu suradnju. Hrvatski sabor kulture suosnivač je AMATEO – europske mreže za aktivnu participaciju u kulturnim aktivnostima koja kroz svoj četverogodišnji europski projekt *Arts take part* naglašava ulogu i benefite amaterizma u suvremenom društvu kao i važnost suradnje sa stručnjacima i institucijama. Uloga etnologa ostvariva je u kvalitativnim analizama koje pomažu u promociji baštine kao pokazatelju identiteta u suvremenom kontekstu.

Valentina Dačnik je diplomirana etnologinja i profesorica povijesti umjetnosti te stručna suradnica za plesnu kulturu. Zaposlena je u Hrvatskom saboru kulture. Njezina područja interesa su civilno društvo i civilne inicijative. Kontakt: valentina.dacnik@gmail.com

ABSTRACTS AND PARTICIPANTS

→ Conference opening and introductory remarks

Tibor Komar

Head of the Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. Contact: tkomar@ffzg.hr

***

Marijana Belaj

President of the Croatian Ethnological Society, prof. at the Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. Contact: mbelaj@ffzg.hr

Ethnography in the Market as an Answer to "Anthro Shock": Knowledge Transfers and Career Opportunities

To what extent and in which non-academic sectors in Croatia have the outreach and usefulness of applying cultural anthropological knowledge and its qualitative (ethnographic) research been recognized? The idea and guidelines of the international *Croatian Ethnological Society Annual Conference 2020: Ethnography in the Market* is based on this core question, as well as on the results of research on working careers of ethnology and cultural anthropology alumni and the labour market demands in a period of 12 years, and on some other research.

→ Keynote lectures

Dan Podjed

Institute of Slovenian Ethnology, Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts, Ljubljana

Walking the Line between Science and Practice

The COVID-19 pandemic is not only a social threat and the cause of economic crisis, but also an opportunity for social transformation and consequently the development of anthropology as a discipline. This lecture gives an overview of the possibilities of applying anthropological knowledge outside the academy, suggesting that a scholarly discipline can respond to contemporary challenges, while at the same time producing new knowledge, products and solutions that meet people's needs.

The author presents three strategies that contribute to the development of anthropology and demonstrate its value as an applied discipline. The first strategy is the methodological reconstruction necessary for the survival of the discipline outside the academia. Ethnography as a fundamental methodological approach in anthropology is often criticized in the business and development contexts, especially for the long duration of the research process. Therefore, the question is whether ethnography can be upgraded and enriched with innovative approaches, such as remote research or "big data" computer analysis, without diminishing the quality of in-depth research and collection of "rich data" in the field.

The second strategy entails redefining the public image of anthropology as an applied science, and not only as an academic discipline. The author holds that it is necessary to raise public awareness and promote the accomplishments of anthropology as markers of the positive influence sciences have on the society, economy and the environment. Such internationally coordinated projects and activities would transform the stereotypical view of anthropology as a predominantly "useless academic discipline" that deals mostly with "exotic tribes" and "historical ethnographic data".

The third strategy of transformation of anthropology is participation in intersectoral and transdisciplinary projects and activities. It should be emphasized that anthropologists are not mere marginal observers and providers of contextual data about peoples and societies, but creators of leading ideas. In this way anthropology would not be merely a supplement to research and development projects, but a driving force of ethnographically grounded services and products that serve communities.

The three strategies will be illustrated with examples from different projects in which the author participated or for which he created new research guidelines. They will underline the possibilities and obstacles we face within and outside of academia. Walking the line between science and practice is challenging but necessary, and represents a unique direction in the development of innovative research areas, as well as creating jobs for new generations of anthropologists.

Dan Podjed, PhD, is an applied anthropologist from Slovenia, who has dedicated his career to the development of humane and sustainable services, products and solutions. He is a researcher at the Institute of Slovenian Ethnology, Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts; research advisor at the Institute for Innovation and Development, University of Ljubljana; and assistant professor at the Faculty of Arts, University of Ljubljana. He led many applied and interdisciplinary projects (DriveGreen, Invisible Life of Waste, etc.) and participated in the development of several ethnography-based IT solutions. His main fields of research include human-technology interactions, sustainable lifestyles, altruism and volunteering. Dan Podjed served as a convenor of the EASA Applied Anthropology Network from its inception in 2010 to 2018 and continues his commitment as one of the Network's executive advisors. In 2013, he co-founded the *Why the World Needs Anthropologists* international symposium and co-organized it from 2013 to 2018. Contact: dan.podjed@zrc-sazu.si

***

Jasna Čapo

Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb

Ethnology/Cultural Anthropology and the Public Sphere in Croatia: From Cultural Critique to Activist Engagement

There is an ongoing, half a century long discussion in English-speaking sociocultural anthropology about whether the discipline should be more present in the public arena, and if so, which is the most adequate way. Ever since the beginning of the discussion about the processes of knowledge production in the 1980s, anthropologists have advocated a turn towards “critical ethnography” or “critical cultural analysis”. Somewhat later, the “false neutrality” of anthropology was denounced, and N. Scheper-Hughes advocated “personally engaged and politically committed” ethnography. Although there is no consensus on the most appropriate type of engagement (ranging from critique to activism), anthropologists mostly agree that anthropological knowledge, due to inherent cultural critique, is engaged knowledge and therefore relevant outside of academia. Drawing from my recently published article (“Engaged Anthropology and Public Presence: Meanderings of Croatian Ethnology and Cultural Anthropology”, in: Jan Hinrichsen et al. eds. *Diversities. Theories & Practices. Festschrift for Reinhard Johler*, 2020), I will give an overview of practices of engaged ethnology and cultural anthropology in Croatia. Starting with the premise that engagement is inherent already in the choice of topic from social or cultural life, I will consider three frameworks for understanding the public engagement of Croatian scholars: critical cultural analyst, applied ethnologist/anthropologist and activist.

Jasna Čapo is a research advisor at the Institute of Ethnology and Folklore Research in Zagreb. She collaborates on the new bilateral Croatian-Slovenian project of the Slovenian Public Research Agency (ARRS) and the Croatian Science Foundation titled *Urban Futures: Imagining and Activating Possibilities in Unsettled Times*. Contact: capo@ief.hr

***

Svanibor Pettan

Department of Musicology, Faculty of Arts, University of Ljubljana

Application of Scientific Knowledge and Skills Outside of Academia: Experiences from Applied Ethnomusicology

We have defined applied ethnomusicology as an approach guided by the principles of social responsibility; to the general academic objective of deepening knowledge and understanding, it adds concrete problem solving and activities both within and outside typical academic situations. In the previous decades, it was still necessary to justify the utilization of scientific contemplation, with the possibilities of broad reflection it provides, for engaged solving of problems, which, at least seemingly, required simple and effective answers. The collection of papers (in print) titled *Transforming Ethnomusicology*, which contains the results of the first conference connecting the leading international professional associations (ICTM and SEM), demonstrates a significant change of perspective within ethnomusicology and offers multiple answers to fundamental questions of our responsibilities and the possibilities to act in the challenging world that lies outside the academic “ivory tower”. This plenary lecture follows theoretical and methodological guidelines in presenting a selection of diverse and illustrative

projects in the area of applied ethnomusicology in different parts of the world. The author gives a critical overview of his own experiences in applying ethnomusicological knowledge, insights and skills, with an emphasis on fieldwork and pedagogical contexts. As an area of study close to ethnology and cultural anthropology in the historical, theoretical and methodological sense, (applied) ethnomusicology certainly has the potential to enrich the thematic scope of this year's conference of the Croatian Ethnological Society.

Svanibor Pettan is a professor of ethnomusicology and head of Chair for Ethnomusicology, vice president of the International Council for Traditional Music (ICTM) and head of ICTM Study Group on Music and Minorities. Together with co-editor Jeff Todd Titon, he edited the Oxford Handbook of Applied Ethnomusicology in three volumes (2019). His latest article presents ten research models for studying minority music. Contact: svanibor.pettan@guest.arnes.si

→ Session 1: Outreaches, potentials and pitfalls

Håkan Jönsson
Lund University

Educating for Impact: Learnings from a Master Program in Applied Cultural Analysis

Education in humanities has been criticized for limited outreach beyond academia and the cultural sector. The content and approach of education programs based on cultural theory and critical thinking are certainly useful at many levels in society. However, traditional education programs in humanities rarely dealt with tools and methods for applying the knowledge gained outside academia. In a joint effort, ethnologists from the universities of Lund (Sweden) and Copenhagen (Denmark) developed a two-year master program in applied cultural analysis, which has been running for more than ten years. The aim of the paper is to give a background to the development of education in applied cultural analysis, and to critically discuss the potentials and pitfalls involved in the applied approach. The selection and enrolment of external clients, ethical aspects, and the synergies and potential conflicts between applied projects and research projects will be discussed. Illustrated by examples from student projects over the years, the paper will give an overview of current and potential future impact of an applied approach in the context of European ethnology.

Håkan Jönsson is an associate professor in European Ethnology and senior lecturer in Food technology and nutrition at Lund University (Sweden). His research profile is food, culture and consumption, often conducted in interdisciplinary projects, which involve both public and private actors outside academia. He has been involved in several applied cultural analysis projects that encompass food concept development, regional foresight and culinary tourism. Currently he is working on the research projects *The retail store as meeting place* and the Horizon 2020 project *NextFOOD – Educating the next generation of professionals in the agrifood system* and the development project *SBFOODINNO*. He is a co-chair of the SIEF Food Research Working Group. Contact: hakan.jonsson@food.lth.se

***

Kirsti Mathiesen Hjemdahl
Cultiva, Kristiansand

Closing Gaps: Ethnography in the Market

While waiting for the defence of my doctoral dissertation on Nordic theme parks back in 2003, I was confronted with the possibilities of applying my academic skills outside of the university. "Can your academic retrospective-based analysis be transformed into future oriented business developing?" It was the CEO of a theme park who found that the ethnography-based analysis from the thesis provided him with new and vital knowledge. Back then, it was a rather huge gap between ethnography and the market (Hjemdahl, 2005).

Now, nearly twenty years later, a call for ethnographic approaches is heard from fields of innovation, technology development, environment issues, health and welfare. Whether those are calls from business markets or mission-oriented calls on huge societal challenges, one sees that the ability to understand and grasp the practices and actual doings are vital. This is the main contribution of the ethnographic approach. Interesting interrelations between analogue versus digital ethnography have also been developed over these years.

In a talk, I would like to emphasise three different contexts in which I still think there are gaps between the ethnographic potentials and different markets to be closed:

- 1) concrete examples from a user-driven research project on the theme park, where the analogue ethnography meets the data-driven analysis,
- 2) reflections on the presence of ethnography in strategic research programs and mission-oriented calls,
- 3) the role of ethnographic knowledge within so-called catalytic philanthropy.

Kirsti Mathiesen Hjemdahl is an ethnologist with Dr. Art and post. doc. from the University of Bergen, Norway. From mid-2000 she led a department in a regional research institute in the South of Norway, Agderforskning AS. Most of the research projects herewe were so-called user-driven research projects, with partners from both within and outside of academia. In 2019, while being the head of Innovation at the Norwegian research center NORCE AS and Professor II in Ethnology at the University of Agder, she decided to leave academy. Hjemdahl is now CEO of Cultiva in Kristiansand, a foundation with a capital base of 200 million Euro and the purpose to secure work and good living conditions by means of art, culture, creativity and knowledge. She is also a board member of the Norwegian Research Council. Contact: kirsti@cultiva.no

***

Mladen Mrvelj

Yilka Talintji Aboriginal Corporation RNTBC, Perth

Ethnographic Research between Australian Legal System, Mining Industry Regulations and Quality of Life in Aboriginal Communities

Gathering data in non-academic settings in Australia (depending on the state or territory) is almost always conducted within the framework of legal regulation based on land ownership. Trials, research of social change caused by industrial development, processes of locality identification which require the protection of heritage, or meetings of Aboriginal organization committees are regulated through legal contract, regulations, existing guidelines, etc.

Although seemingly ideal, the legal system often generates processes that result in the loss of cultural heritage that is disappearing with the elders who are often the last members of a tribe or even last living speakers of a language. Certain processes I was involved in had been under way for decades, and involved very unpleasant exposure of intellectual ownership in courts, whereby lawyers simply interpret someone's culture. Putting this on paper is a tremendous and often impossible task.

A lot has changed since the introduction of the *Aboriginal Heritage Act* in 1972, but the situation is far from ideal. A large number of tribes I personally worked with gave up the fight for land (which, according to the British interpretation of "nobody's land", became crown land) and focused on different approaches to the preservation of language, culture and heritage. Luckily, both the authorities and the mining industry (albeit reluctantly) support the simplification of processes within the so called "industry" that relies almost exclusively on experts, largely anthropologists, who have an insight into culture and heritage and who can present them on the basis of the data gathered.

For example, the laying of a gas pipeline for a gold mine turns into a comprehensive discussion and counseling on environmental measures, locality protection, preservation of indigenous species, etc. The issue, of course, is good intercultural communication with Aboriginal tribes, so the anthropologist's responsibility is enormous. Although this is not a classical approach to heritage studies, in Australia it is essential for building the relationship between the Aboriginal population, government and "industry".

In my paper, I will speak of the background, the processes within the legal framework and the communication and taboos, and give several examples of using ethnography in the economy, communities and recent public sector projects.

Mladen Mrvelj graduated ethnology and cultural anthropology from the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb in 2011. His graduation thesis was based on research conducted in India. In mid-2012 he got the position of heritage anthropologist and moved to Perth, Western Australia. In 2016 he became a heritage manager at an Aboriginal organization. Over the last several years, among other things, he does fieldwork and collects cultural data, using an interdisciplinary approach within legal regulations and the mining industry, and works on preserving cultural heritage. Contact: mlamrvelj@gmail.com

***

Özgür Dirim Özkan

Freelance qualitative research expert, Ankara

Qualitative Research after COVID-19: Epistemological Questions and Practical Implications

If time, space and the actor are the three main pillars that constitute any social fact or event, a very significant transformation in perception of those realms is evident since the beginning of COVID-19 pandemic. New arrangements are required in many spheres of life where new modes of social interaction are apparent. Consequently, regarding social sciences and qualitative research, a new methodological perspective, application of new techniques is required.

Use of Web was already under discussion in “research sector” and digital quantitative tools were already in use, offering lower research costs and other advantages. Similar to this path, there is an attempt in the sector to adapt conventional qualitative research techniques to WEB. However, the question is if transforming conventional techniques is reliable regarding the essence of qualitative research.

Before discussing the use of web-based techniques, the paper will aim to evaluate the use of qualitative research techniques in research and consultancy sector, by giving specific examples from private sector, as well as international organizations. By doing this, the paper will try to elaborate on the capacity of research and consultancy sector in order to adopt to the “new normal”.

Following this, the paper will go to a further methodological discussion referring to what is understood as using web based tools for qualitative research. It will question if transforming the conventional techniques into web format is reliable, or a new paradigm is a need.

Considering those impacts of internet mediated research, the paper will articulate if the re-invention of ethnography, in the form of nethnography can be a mitigation strategy for the research and consultancy sector. It may bring the potential to overcome the clichéd comprehension which confines qualitative research only to focus group discussions and in-depth interviews.

Özgür Dirim Özkan is a qualitative research expert – freelancer. He is a BSc in Sociology, MSc in Urban Policy Planning and Local Governments, and PhD in Social Anthropology. He taught several subjects in academia for a decade on subjects like human geography, demography, research methodology, applied anthropology. Since 2010 he has coordinated qualitative research for international organizations like UNICEF, UN, EU, IFRC, GIZ etc., as well as for local institutions mainly in Turkey. He also directly applies ethnography to social impact assessments and monitoring and evaluation activities for development projects. Currently due to pandemics his professional interest is on how to apply qualitative research to the “new normal” and works on “nethnography” while he also experiences applying qualitative research in “new normal”. Contact: dirimozkan@gmail.com

→ Session 2: Business development

Marina Škrabalo

SOLIDARNA – Foundation for Human Rights and Solidarity, Zagreb

Three Decades After Graduation: Ethnology as Equipment for Activism and Consulting

In this paper, I will focus on the applicability of the knowledge of culture and ethnography as a methodological approach to non-standard professional spheres, on the example of my own professional and activist biography over the last three decades since I studied ethnology at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb (1990–1996). It includes peace and human rights activism, informal education, applied research, public advocacy, as well as establishing and managing organizations in the profit and non-profit sector, and consulting work in many others, including public administration. I hope that in this paper I will manage to give insights based on experience that will speak in favor of ethnology as an approach to political, social and organizational reality that trains us to acknowledge culture as a starting point for any organizational or social intervention. I will also give examples of the application of ethnographic methods in organizational development and policy analysis, and the hybrid use of methods of different disciplines – sociology, political science, economy, law and social psychology – that is common in activist and consulting practice.

Marina Škrabalo graduated ethnology and history from the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb in 1996 and received her MA in public administration from Syracuse University, USA in 2001 on a USA government grant. In 2003 she attended CEU's International Policy Fellowship program. From 1997 to 1999 she worked as a program coordinator at the Centre for Peace Studies, and from 2003 to 2012 she was a co-owner and director of MAP Savjetovanja (MAP Consulting), a company specialized in evaluating development programs and organizational development. From 2012 to 2017 she worked for Gong as an advisor, researcher and project manager. Since 2017 she has been a manager of SOLIDARNA – Foundation for Human Rights and Solidarity she co-founded in late 2015. From 2013 to 2020 she was a member of the European Economic and Social Committee. She is the author of fifteen scientific articles and analyses. Contact: marina.skrabalo@solidarna.hr

***

Antun Krljan

Erste&Steiermärkische Bank, Zagreb

Position of the Researcher and Space for Anthropology in the Corporate World: The Example of Erste Bank

Based on my own (almost) five-year long experience and observations of the culture I have been immersed in while working at Erste bank, I will present and discuss the position of a researcher within the processes and structure of a relatively large non-research corporation. I will put special emphasis on the comparison of positions of quantitative and qualitative (especially ethnographic) methodology in the context of lived experience compared to the idealized model of design thinking. I will examine what affects the position and role of the researcher, how this role can be modified and what the limitations to changing the application of the knowledge and methodology the researcher is equipped with are. I will talk about the practical advantages and disadvantages of qualitative and quantitative methodology (taking into consideration the company's needs), focusing on the "nature" of the methods and the position awarded to them in different processes based on the conducted research. Apart from discussing other limitations for expanding the usage of qualitative methodology in large corporations, I will also address alternatives that these large systems use on rare occasions, as well as the reasons a more widespread use of qualitative methodology is difficult. After looking into alternatives that hinder the spread of qualitative methodology, I will conclude with thoughts on alternative positions for anthropologists in a corporation such as Erste Bank.

Antun Krljan graduated sociology and anthropology from the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb and has been working as an associate for the Market Research Team at Erste & Steiermärkische Bank since June 2018. Including his student internship, he has worked at the bank for almost five years. During this time he has coordinated, organized and performed measurements and exploratory quantitative and (to a lesser degree) qualitative research in the areas of organizational culture and management (cooperation with Human Resources), user experience design (cooperation with products and services development team), and service quality management, branding and marketing. Contact: antun.krljan@gmail.com

***

Sara Morić

Digitalna Kužina, Nin

Anthropological Methods in the World of Marketing

This paper will demonstrate the application of knowledge gained through undergraduate and graduate study of ethnology and cultural anthropology in marketing and communications. The presentation will focus on the experience of a *freelancer* doing marketing for a foreign agency in several Balkan countries. Since the communication takes place with potential buyers in different countries, it was necessary to study the specific country, its customs, culture and manners of communication, slang, and different nuances in more depth in order for the communication to appear as natural as possible to potential buyers. Education in anthropology and experience in research gave extraordinary advantage to the author and enabled her to research in detail all that was necessary for seamless communication.

Sara Morić graduated ethnology and cultural anthropology from the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. During her studies, she started to work in marketing agencies, and after graduation she started her own marketing business. She works in the area of digital media, communication, marketing and PR. Contact: sara.moric1991@gmail.com

***

Marko Škrobo

Apsolon Ltd, Zagreb

Applying Anthropological Research Methods in Entrepreneurship and Creation of Innovative Products and Services

Anthropological research methods are very useful in gaining a deeper understanding of perceptions and unarticulated needs of different systems' users. In the business context, their application in multidisciplinary teams, combined with a rapid approach to prototyping, early testing with end users and an iterative approach to development, can enhance the innovation process, minimise development-related risks and increase the chances for a successful commercialisation. By investing efforts in creating solutions based on the user needs, rather than on market opportunities, it is possible to improve business results. The focus of this paper will be on the use of those methods in the business environment and the use of research insights as a starting point for the development of new products.

Marko Škrobo, digital counseling expert at Apsolon Ltd. **Apsolon** is a consulting company that, along with analytical methods, applies Design Thinking, a method based on deep understanding of users, rapid prototyping of solutions and iterative development, in creating solutions for its clients. Apsolon's advisory team includes educated, experienced DT facilitators who help identify unarticulated needs, propose and implement innovative solutions – meaningful to end users. Contact: mskrobo@apsolon.com

→ Session 3: City life quality

Laura Korčulanin

IADE – Universidade Europeia, Lisbon

Design Anthropology as Impact-Oriented Practice

The following discussion is going to focus on the design anthropology field, method and its concepts as the main driving pillar for the implementation of innovative strategies and applied practices. To exemplify design anthropology theory in practice, different case studies from the field and collaboration with different stakeholders in business, industry and the government will be presented. Case studies will showcase how ethnographic research serves for the creation of concrete proposals for the revitalization of green area in the city space, research applied to the creation of innovative energy-efficient home appliances or guideline creation for the implementation of innovative ecological sanitation systems in the (future) cities. In all the case studies, we are going to understand how to practically examine and analyze fieldwork data and translate it towards impact-oriented systemic proposals in order to generate the wellbeing in society and nature, market-driven value creation and purpose-driven solutions.

Laura Korčulanin is a passionate and visionary design anthropologist, water toilet advocate, and founder of Give a Shit project – a multidisciplinary action group that focuses on sustainable urban water management and sanitation in cities. With her specialization in human-centered approach and planet-focused practices, Laura offers consultancy services to a varied sector – business and industry, decision-making bodies, academia and research centers. Currently, she is affiliated as an assistant professor and finalizing her PhD studies at Design Faculty, IADE – Universidade Europeia in Lisbon. Additionally, her international professional experience is underlined with the position of direction board convener in EASA Applied Anthropology Network, cutting-edge academic network and innovation space that links academy with business, industry, and NGO's. Contact: laura.korculanin@universidadeeuropeia.pt, laura.korculanin@easaonline.org

***

Magdalena Janžić

Faculty of Architecture and Urbanism, Bauhaus University Weimar

Adaptation to Climate Change and Urban Design: A Study of Lisbon Parks from the Placemaking Perspective

The title of this paper is also the title of a six-month research project the author conducts as a part of the urbanism study program at the Bauhaus University in Weimar. The project takes place in Lisbon from September 1, 2020 till March 1, 2021.

Portugal is one of the European Union countries most severely affected with the effects of climate change. In Lisbon this means average temperature rise throughout the year, large increase in precipitation, droughts and creation of urban heat islands. One of the focuses of Lisbon's city authorities in adapting the city space to new climate conditions and improving quality of life is expanding green surfaces and improving green infrastructure.

This research project will be focused on the park Jardim da Cerca da Graça, which is incorporated in the densely built space of the city's historical center. The park space consists of natural and artificial elements designed by landscape architects. Water and green areas contribute to good functioning of the city's infrastructure and to regulating climate change effects, such as high temperatures. As a part of the city's historical and cultural context, the park also has a symbolic value.

Placemaking is a method of shaping sociocultural and physical space oriented towards its users. In 2017 researchers from the Lisbon Faculty of Architecture proposed the implementation of climate aspects of the experience of space to the existing scheme. Previous research of climate change effects on city space is dominated by quantitative methods of space analysis. Founded in a "new" scheme, the goal of this research is to contribute, by means of qualitative research methods such as participant observation and semi-structured interviews, to understanding the ways in which inhabitants and visitors of Lisbon experience and use the park and the way urban design contributes to the users' everyday life.

The research is in its initial phase and there will probably be no results until the conference starts. The focus of this paper is to reflect on the contribution of qualitative research to the future development of cities.

Magdalena Janžić is a student of interdisciplinary urbanism studies at the Bauhaus University at Weimar, which combines the disciplines of urban design, urban planning and sociology. In 2019 she graduated ethnology and cultural anthropology from the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. Her research interests include the Mediterranean space, sustainable urban development and the application of qualitative research methods in urbanism. Contact: magdajanjic1@gmail.com

***

Rene Lisac

Faculty of Architecture, University of Zagreb

Integrated Urban Planning: Projects "City Acupuncture" and "Zagreb for Me"

The trends of the 20th century, rooted in the industrial age, impose a strict division of disciplines, professional specializations, the division of processes and social roles. In that situation an individual or a discipline has a deep insight into specific segments, but a comprehensive understanding of the social complexities is lacking. The 21st-century digital age brings about new forms of digital connections and establishes new spaces of consensus and collaboration. However, the majority of processes shaping today's society remains segmented or multidisciplinary at best.

The projects of the Zagreb Society of Architects (DAZ) and the Faculty of Architecture in Zagreb, "City Acupuncture" (*Akupunktura grada*) and "Zagreb for Me" (*Zagreb za mene*), analyzed the limits of integrated urban planning and applied the related methods in their purest form. With the goal of improving the quality of city life through participatory and interdisciplinary public space planning, these projects not only attempted to improve the quality of city life, but they also tested the ability of the existing planning and political processes to accept, incorporate and implement integrated methods and new inclusive social paradigms.

This paper gives an overview of theoretical premises of integrated planning, presenting them through the examples of the said projects and including the recent example – participatory planning of the reconstruction of the Varaždin School of Music's building.

Rene Lisac is an associate professor at the Faculty of Architecture, University of Zagreb. He is an active member of the Zagreb Society of Architects, in which he served as a president and a governing board member and is currently heading the initiative "City Acupuncture". His research interests, also set forth in his doctoral thesis *System of Guidelines for Planning Sustainable University Campuses*, include planning for sustainable development, development of rural mountain and island areas, participatory methods in architecture and urban planning and public space planning. Contact: rlisac@arhitekt.hr

***

Nevena Škrbić Alempijević

Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb

Robert Doričić

Chair for Social Sciences and Humanities at the Faculty of Medicine, University of Rijeka

Health, Ecology and Quality of Life from the Perspective of Cultural Anthropology: The Case Study of Bakar

This paper addresses the ways in which ethnographic methods and approaches employed by cultural anthropology can be applied in the area of public health and in studies focused on environmental issues and quality of life in localities being studied. The authors will present the results of a joint study of Bakar and its surroundings dealing with the social dynamics, issues of public health and disputes in the local community brought about by industrialization and the later partial deindustrialization. Our starting point is the premise that, along with quantitative indicators of population health (such as demographic data, mortality statistics and cause of disease and death analysis), qualitative indicators are essential for a more comprehensive understanding of public health situation of a group or area and for contextualizing research. This primarily refers to the ways in which different social actors perceive the effects of pollution on health and the everyday life of inhabitants of an industrial town and industrial workers. We focus on the Bakar inhabitants' narratives about the impact of the coke plant on the way and quality of life, primarily in the medical sense, as well as on their practices of questioning and resisting the dominant development and economic policies of (re)industrialization. The results of this research point to the necessary redefinition of the perspective of the post-industrial condition, that is, the relativization of the prefix post-. In other words, the effect of industry on health and related narratives reveal the significance of the coke plant in the way the inhabitants experience their town and life in it in the present, over twenty years since its shutdown. Conclusions of this study show that any comprehensive ecological, bioethical and public health strategy has to take into account the interests, experiences, memories and visions of different individuals and groups in a given locality, especially the local population. Ethnographic research provides the opportunity to include perspectives "from below" and "from above". Doing ethnographic research also gives the local community exposed to industrial contamination voice and agency in redefining their own town.

Nevena Škrbić Alempijević is a professor at the Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. She has twenty years of experience in conducting qualitative research, collaborating in scientific projects and publishing research results. She teaches six undergraduate, graduate and postgraduate courses at the Department of Ethnology and Cultural Anthropology. She is the president of the governing board of the Institute of Ethnology and Folklore Research and the International Society for Ethnology and Folklore (SIEF). Her research interests include urban ethnology, city and art, performance studies, carnival studies, contemporary festivals and other public events, anthropology of place and space, construction of cultural regions, Mediterranean studies and anthropology of social memory. Contact: nskrbic@ffzg.hr

Robert Doričić is a postdoctoral researcher at the Chair for Social Sciences and Humanities, Faculty of Medicine, University of Rijeka. His scientific interests include the history of medicine, local history, bioethics, public health and ethnography of eastern Istria. He is the executive editor of scientific journals *Acta medico-historica Adriatica* and *Zbornik Lovranščine*, and member of the editorial board of the journal *JAHN – European Journal of Bioethics*. He is a member of the Executive Board of the Croatian Scientific Society for the History of Medical Culture and the Chakavian Council's branch in Mošćenička Draga. He co-organizes research in cooperation with ethnologists and cultural anthropologists as a representative of civil society organizations. He gained experience in conducting qualitative research while documenting the endangered language of Žejane by using the oral history method. Contact: robert.doricic@uniri.hr

→ Session 4: Community development

Ana Tomičić

ARETE Institute, Zagreb

Empowering Citizens in the Age of (Neo)Liberalism: Anthropological Citizen Science in Theory and Practice

Citizen participation in public negotiations and decision-making processes is at the center of changes in western democracies over the past forty years. New areas of participation that are more open to “ordinary” citizens became the political and legal seal of the “participatory imperative”. However, the relationship between science and society has remained explicitly condescending. It is often reduced to scientific vulgarization, perceived as the need to educate the ignorant “public” against becoming the victim of its own beliefs. On the other hand, “civil or participatory science”, from biology to the social sciences and humanities, astrophysics and political sciences, implies the participation of citizens in scientific progress and/or making political decisions that affect citizens’ quality of life. Collaboration in designing methodologies and devising research conclusions implies partnership between researchers and key social actors, and puts citizens at the center of science. While reflecting and promoting democratization, social anthropology follows the tradition of participatory science. However, it remains in large part elitist and closed. It is my goal in this paper to share the experiences from my work on the RELIEF project as a postdoctoral researcher at the Institute for Global Prosperity, UCL, London, co-organized by University College London, American University of Beirut and the UN. The project was especially focused on redefining the concept of prosperity in Lebanon, but also on developing sustainable systems for improving the global quality of life. The methodology of the project was based on citizen participation in designing the research. In this paper I will reflect on the potentials and problems resulting from the intellectual exchange between researchers and socioeconomic actors.

Ana Tomičić received her PhD from La Sapienza University in Rome. She is a social anthropologist and program director at ARETE Institute based in Zagreb. Before she joined ARETE she worked at the Institute for Global Prosperity (UCL) as post-doctoral research fellow. Her research focuses on the role of universities in the global knowledge economy and its links to wider processes of social change. Lately she expanded the scope of her work to include projects in cooperation with the community, focusing in particular on creating new jobs, on health and wellbeing, and on innovation possibilities in relation to the knowledge economy that aspires towards creating new forms of inclusive growth and social and economic values. Contact: ana.tomicic@yahoo.com

***

Dijana Šabić

Entrepreneurial Center Aktiva, Supetar

Strategic Development of/without a Community: On the Importance of Ethnologists and Anthropologists’ Participation in Designing Development Plans

The paper will give an overview of the potentials and problems in applying anthropological knowledge and methods during development planning processes, through an analysis of strategic documents of 20 island municipalities and towns and the author’s own work experience of designing strategic documents for a consulting company. A successful and, especially, sustainable development of Croatian islands rests on a good strategy founded in actual local needs, possibilities and opportunities. Data collected in the field allow for a better status analysis, but also ensure the ability to implement these development documents. The analysis of selected documents has shown that most of them cannot be implemented and the reasons partly lie in the methods used for status analysis and for defining the desired course of development. The majority of the analyzed documents has not included the local community in the write-up process, which brings into question the validity of the starting points of their makers who are mostly economists and statisticians. On the other hand, this paper will try to emphasize the view that the community that participates in the write-up of development documents has a better understanding of the processes of community development, as well as political processes of decision-making and investment planning, which in turn contributes to the fulfilment of development goals. To our discussion of the unfeasibility and lack of implementation of development documents we should add the fact that standard economic methods are not always applicable in the island context – they are either too general (this is the case, for example, with the development index) or too narrow for the complex island system. It is therefore necessary to include ethnologists and cultural anthropologists in development planning, as experts who will know how to define and

understand local (in this case - island) specificities, and translate the needs of the local community into the “consulting narrative”, enabling the design of a development plan that will respond more adequately to community needs. This paper will open discussion on why this is not done.

Dijana Šabić graduated ethnology, sociology and economy, and works as a project manager at the first entrepreneurship center on the island of Brač in charge of the design and implementation of project proposals and development documents. She is also a postgraduate student and is currently writing her doctoral dissertation, titled *Applied Anthropology in the Service of Sustainable Development of Croatian Islands*, which deals with the potential of applying anthropological methods and knowledge in three areas – strategic planning, project management and political action. Contact: dija.sabic@gmail.com

***

Andrea Kovač

Youth Initiative for Human Rights, Zagreb

Using Ethnographic Methods in Civil Society Organizations’ Research of Local Community Needs

Over the last decade, a part of civil society organizations turned to project funding, due to the lack of a steady source of financing. According to Gong’s June 2020 report, civil society organizations most often look for funding options within the European Social Fund, whereby their work is made increasingly difficult due to a high level of bureaucratization and administrative demands (Jašić 2020). In order to have optimal effect, projects financed by the ESF and other projects focused on local communities and specific groups in society, regardless of the source of funding, should include a needs analysis before designing a project proposal, which is conducted differently in different civil society organizations. The goal of this paper is to give examples of good practice in using ethnographic methods for the analysis of key stakeholders’ needs within the Social Innovators project, with the focus on challenges and limitations in the process. They include predominantly the lack of time and educated professionals needed for research and analysis. The paper will also address positive and negative sides of applying ethnographic methods in needs research and the possibilities of cooperation between the academia and civil society, with the goal to increase impact and quality of civil society organizations’ programs.

Andrea Kovač graduated ethnology and cultural anthropology and comparative literature at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. From 2015 she worked in IT as head of marketing and project manager. Until November 2019 she worked for GONG, in the area of digital rights advocacy, youth participation and the impact of technology on democratic processes. She has been working at the Youth Initiative for Human Rights since late 2019 as coordinator for social development and innovation, with the focus on capacitating civil rights organizations, intersectoral cooperation and education, and development of local communities. Contact: andrea.kovac.hr@gmail.com

***

Tomislav Augustinčić

Freelance researcher and program coordinator, Karlovac

Cultural-Anthropological Work in Civil Society: The Case Study of (De)Construction, Negotiation, Translation and Subversion in Favor of the Community

The goal of this paper is to give an overview of autoethnographic experiences and reflections on the possibilities of applying ethnological/cultural-anthropological knowledge and skills in a civil society organization. That especially relates to managing a project cycle, i.e. managing a project as a set of structured and funded activities within a specific time framework. Instead of pondering these possibilities, the paper will try to direct critical attention to the context of their implementation.

The methodology of project cycle management as a set of tools for working on projects, and the European, national and local public policies and tenders for project funding as the media for their implementation and for structuring the activities of the civil society are surprisingly under-researched. Methodologies, tenders, public policies, their political and ideological backgrounds, stakeholder models, specific stakeholders and social actors and their mutual relationships comprise only a part of the frameworks that structure the application of anthropological knowledge and skills. That is the case especially when it comes to applying them for the benefit of the anthropologist’s own community.

The paper focuses on an example of a project whose goals and results pertain to local cultural heritage and advocate citizen participation in the processes of heritage interpretation.

Therefore, the presentation outlines an autoethnographic case study of translation, negotiation and (de)construction of project goals, cultural strategies and public policies, actions and affective attitudes of social actors towards heritage in the context of constructing an interpretation plan for a cultural heritage locale, i.e. a cultural good. More an ambivalent case study than an example of good practice, this presentation argues for the need of a fluid positioning and subversion owing to one's own professional ethical position, but also for a critical approach and action within the framework that structures anthropological work in a civil society setting.

Tomislav Augustinčić graduated ethnology and cultural anthropology and anthropology. He is a freelance researcher and program coordinator. He has a long-standing experience in the civil society sector, managing projects and programs with different sources of funding (the EU, local government) in a civil society organization in Karlovac. This organization works in the area of independent culture, citizen activism, as well as youth culture and activism. He has participated in workshops directed to strengthening the capacities of civil society workers in the area of project planning and write-up and other specific methodologies. He participates in management structures of other civil society organizations in Karlovac and serves as an external associate on other projects with a specific task of applying ethnological and anthropological knowledge and skills. Contact: t.augustincic@gmail.com

→ Session 5: Tourism and heritage production

Daniela Angelina Jelinčić and Sanja Tišma

Institute for Development and International Relations, Zagreb

The Story of a Wolf and a Boat

The need for ethnographic research in the market is especially acute when it comes to the implementation of projects financed by European Union's financial instruments and other funds of large international organizations. These projects require solutions that lead to the development of concrete products and services in the areas of culture and tourism, or entail research of how a given community values culture. Anthropological knowledge either provides research basis for these future products/services or is necessary in the later phase of their presentation or interpretation and *storytelling*. This paper will give examples of two projects financed by the WWF and the EU, in which ethnographic knowledge and methods were the necessary aspects of implementation: *Who's Afraid of the Wolf* and *Little Boat*. Both projects dealt with tourist valorization; the first focused on the importance of wolves for the local community and their impact on the development of eco-tourism, and the second one dealt with the importance of maritime tradition for seven local communities (Croatian and Slovenian) and the development of an integrated package of tourist products/services for the whole area. Therefore, the project *Who's Afraid of the Wolf* analyzes the positive and negative impacts of the wolf on the community/area, art dealing with the wolf, "wolf" aphorisms and proverbs and wolf-centered rituals. The results of the analysis were used in designing cross-border cooperation for eco-tourism development. The goal of the project *Little Boat* is the sustainable development of tourism in the area encompassed by the project (Rijeka, Mošćenička Draga, Rovinj, Krk, Nerezine, Piran and Izola), which included the selection of a topic for all project destinations, their exploitation plans and a unique story about the maritime heritage of the area. Project implementation required the analysis of the resource base, mostly based on ethnography of the area. The paper will give an overview of the results of both projects and analyze the advantages and disadvantages of applying qualitative methods, and the challenges ethnologists face when participating in these types of projects.

Daniela Angelina Jelinčić is an ethnologist and senior research advisor at the Institute for Development and International Relations in Zagreb. Her scientific interests encompass cultural tourism, cultural heritage, creative industries, innovations in culture and experience economy. Contact: daniela@irmo.hr

Sanja Tišma is an economist and senior research advisor at the Institute for Development and International Relations in Zagreb. Her scientific interests encompass nature protection and strategic planning and management. Contact: bsanja@irmo.hr

***

Katja Hrobat Virloget

Institute for Intercultural Studies, Faculty of Humanities, University of Primorska

Mythical Park Between Ethnology, Tourism and Different "Worldmakings"

The paper will present some current problems that arise when ethnology comes to the service of the general public. The discussion will be based on the example of the current cross-border *Mythical Park* between Rodik and Mošćenička Draga, which is being created within the Interreg project Slovenia-Croatia.

The idea for the project arose from the research, the first outlines were obtained through project work at the university, but its concrete application was achieved only by the locals, who identified with the project and recognized the possibility of tourist promotion. Thematic routes through the mythical landscape have been established, where the mythical tradition is presented in stories on the GSM application, through stone sculptures and games, tourist guides will be educated, etc. The exhibition "on the edge of science" has opened a discussion on various past and contemporary "worldmakings" or reality programs, from scholarly, mythical/religious to artistic view with a geomantic interpretation by Marko Pogačnik. The exhibition calls into question the authority of the Western scientific view as the sole messenger of truth, which excludes a dialogue with other realities.

Although ideal at first glance, there are major challenges for ethnology when it comes to the collaboration with the general public for the purposes of tourism promotion. How much democracy of different views can the profession allow in the interpretation, especially in the field of mythology, which today is so often subject to secular interpretations? What is the right measure to adapt ethnology to the requirements of the "undemanding" tourist visitor? Within the question of "authorized heritage discourse", what right does the ethnologist have in the authoritative selection and reduction of the rich narrative tradition for the purpose of tourist presentation? How to maintain control over professional interpretations in order not to "distort" them in the hands of the general public and tourism? How to achieve that intangible heritage does not "freeze", "petrify" with the presentation; in such a form of presentation, is it still intangible heritage, characterized by dynamism, variability? How does and will intangible heritage change with the intervention of ethnology and tourism? How much longer will it remain within the frame of "professional limits"? These and other issues that arise from practical problems of confrontation between ethnology and the wider public will be discussed in the paper.

Katja Hrobat Virloget is an associate professor and the head of the Institute for Intercultural Studies at the Faculty of Humanities of the University of Primorska. She researches and teaches at UP FHŠ and Turistica in the fields of mythical tradition, anthropology of memory, heritage, population movements, interdisciplinary research, etc. She is a co-editor of the international journal *Studia mythologica Slavica*. Based on her research of the mythical landscape, the international applicative project Myth Park was created, with the Municipality of Hrpelje-Kozina as the lead-partner. She has also participated in several other research projects in the fields of population movements and memory. She is active in the transfer and application of her knowledge to the general public, e.g. with documentaries in collaboration with national RTV, in the media, books, lectures, etc. Contact: katja.hrobat@fhs.upr.si

***

Dragana Lucija Ratković Aydemir and Melita Trbušić

Muses Ltd., Zagreb

Local Community Heritage *Storytelling*: From the Phenomenon Over the Field to – the Museum

Muses Ltd is a consulting company for projects in culture and tourism, which has been working successfully in the area of heritage interpretation and research, planning and design of strategic, management and implementation documents for 15 years. Muses' core business and focus is encouraging and fostering the interpretation of heritage as one of the key tools in preserving and promoting cultural and natural heritage and the development of sustainable cultural tourism. Muses' interdisciplinary team is composed of experts in the fields of heritage interpretation, museology and heritage management, art history, anthropology and ethnology and cultural anthropology.

The application of the knowledge of each discipline, especially the methods used in anthropological and ethnographic qualitative research, gives us a unique perspective of heritage through the eyes of the local community, which we consider a very valuable and indispensable segment of our work.

Muses start and finish their work alongside, with and through the local community. The key to our work is facilitating the process of re-empowering, and sometimes re-establishing a closer relationship between the local community and their heritage. Fieldwork and open-ended interviews are our methods of choice for establishing a closer relationship with communities, with the purpose of better understanding heritage phenomena, familiarizing with the process and building mutual trust. This new knowledge of the values and ways in which a local community relates to their heritage in a continuous and complex reciprocal relationship is then transferred back to the community, developing interpretational messages, media and experiences. Additionally, through preparing European projects in the area of international cooperation, we have gained experience working with new methods and insights into new modes of heritage interpretation. We have also got acquainted with new ways of strengthening the role of heritage in empowering communities and individuals and became aware of its importance for sustainable development.

Our work is characterized by a special sensibility in approaching intangible heritage, as we perceive the local community as a living driver and creator of values that are at the heart of our professional endeavors.

Dragana Lucija Ratković Aydemir, art historian, is the director of Muses Ltd. for consulting and management in culture and tourism. She is an entrepreneur in culture and tourism. Contact: info@muze.hr

Melita Trbušić, ethnologist, cultural anthropologist and museologist, and project manager at Muses Ltd for consulting and management in culture and tourism. Contact: info@muze.hr

***

Valentina Dačnik

Croatian Cultural Association, Zagreb

The Discipline's Applied Work in the Market of Heritage Production – Cultural and Artistic Amateurism

The Croatian Cultural Association (*Hrvatski sabor kulture*) is founded on a century-long tradition and continuity of cultural and artistic amateurism whose beginnings date to the middle of the 19th century. The need for joining together all amateur cultural and artistic organizations for cooperation and coordination emerged in 1875, when ten choirs established the Croatian Singers' Association. The Association of Cultural and Educational Organizations, founded in 1948, took over its role, expanding to include all amateur cultural and artistic activities. This association was active until 1955, when it changed its name to the Croatian Educational Association, which it will carry until 1983. From 1983 to 1991 it was known as the Croatian Cultural and Educational Association, and from 1991 until the present day as the Croatian Cultural Association. Since the start of organized activities, the gathering of amateurs developed parallel to museological activities, with disciplinary support, but in interaction with people within a dynamic environment susceptible to changes with regards to the social and historical context. On the one hand the circumstances were changing, and on the other the advisory and organizational structure consolidated. The Croatian Cultural Association today is an association of organizations and the umbrella association of cultural and artistic amateurism in Croatia, whose goal is the organization and development of all forms of amateur cultural activities. As a trained ethnologist I collaborate with expert advisers on shaping dance activities, which include folklore and intangible cultural heritage. Based on the research and reflections on the presentation and preservation of traditional culture, and cultural policies and possibilities of intersectoral cooperation, I develop educational programs and events, as well as international cultural cooperation. The Croatian Cultural Association is the co-founder of AMATEO – the European network for active participation in cultural activities. Through its four-year project *Arts Take Part*, this network emphasizes the role and benefits of amateurism in contemporary society, as well as the importance of cooperation with experts and institutions. The role of an ethnologist is to conduct qualitative analyses that help in the promotion of heritage as identity marker in the contemporary context.

Valentina Dačnik is an ethnologist and professor of art history, and an expert associate for dance culture. She works at the Croatian Cultural Association. Her areas of interest include civil society and civil initiatives. Contact: valentina.dacnik@gmail.com

hrvatsko etnološko društvo
croatian ethnological society

Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Department of Ethnology and Cultural Anthropology
Faculty of Humanities and Social Sciences
University of Zagreb

Programski i organizacijski odbor / Program and organizing committee:

Marijana Belaj, Katja Hrobat Virloget, Kirsti Mathiesen Hjemdahl,
Sanja Potkonjak, Tihana Rubić, Nevena Škrbić Alempijević

Zagreb, 2020.